

ЗМІСТ

Засідання сорок шосте, ранкове (Четвер, 30 травня 2019 року)

Заява фракцій «Батьківщина» і Радикальної партії Олега Ляшка	...4
Внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо надання відпустки усиновлювачам при усиновленні дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування	...6
Прийняття в першому читання за основу із скороченням строку підготовки до другого читання проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання військового обов'язку та проходження військової служби»	...12
Прийняття рішення про призначення на посаду члена Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення	...19
Включення законопроектів до порядку денного сесії	...30
Прийняття Постанови «Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, національних парламентів держав світу щодо засудження порушення прав корінних народів у Російській Федерації»	...34
Прийняття в першому читанні за основу проекту Закону «Про повну загальну середню освіту»	...40

Прийняття:

Закону «Про державне визнання і підтримку Пласту – Національної скаутської організації України»	...43
Постанови «Про внесення змін до додатка до Постанови Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2019 році»	...44
Відхилення проекту Постанови «Про відставку Прем'єр-міністра України Гройсмана Володимира Борисовича»	...45
Розгляд проекту Постанови «Про подальшу роботу над законопроектом про внесення змін до статті 41 Конституції України щодо реалізації прав українських громадян на землю, збереження власності на сільськогосподарські землі в руках громадян України та сталого розвитку села на основі фермерських господарств»	...65

[Результати поіменної реєстрації](#)

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ СОРОК ШОСТЕ

*Сесійний зал Верховної Ради України
30 травня 2019 року, 10 година*

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Доброго ранку! Я прошу заходити до залу, займати робочі місця, підготуватися до реєстрації. Прошу зареєструватися.

У залі зареєструвалися 353 народні депутати. Ранкове пленарне засідання Верховної Ради України оголошується відкритим.

Сьогодні день народження нашої колеги Оксани Володимирівни Білозір. Привітаймо пані Оксану з днем народження. Вітаємо від усієї України і від нас з днем народження!

Але, шановні колеги, я змушений повідомити і важку новину для всіх нас і для України. Вчора пізно ввечері у Рівненській області під час навчально-тренувального польоту зазнав аварії вертоліт Збройних Сил України. Загинули командир 16 окремої бригади армійської авіації Сухопутних військ Ігор Мазепа, члени екіпажу: Павло Даценко, Володимир Попенко, Василь Романюк. Від імені Верховної Ради України та від себе особисто висловлюю співчуття родинам та близьким загиблих військовослужбовців. Вічна пам'ять і слава українським воїнам. Прошу вшанувати їх пам'ять хвилиною мовчання.

(Хвилина мовчання).

Дякую.

Сьогодні в Українському домі відбувся вже традиційний восьмий Національний молитовний сніданок Верховної Ради України. Представники різних конфесій, депутати з різних фракцій парламенту, наші закордонні друзі об'єдналися у щирій молитві за Україну. Бажаю нам усім, щоб і у Верховній Раді поміж нас були так само злагода і єдність. Дякую всім парламентаріям, які сьогодні взяли участь у молитовному сніданку, і його організаторам.

Колеги, переходимо до питань порядку денного. Хочу наголосити, що першим питанням стоїть об'єднуючий законопроект, який підтримують усі фракції парламенту, щодо надання відпустки усиновлювачам при усиновленні дитини-сироти. Потім – проект закону № 10181 про уніфікацію військових звань України і країн НАТО. Сподіваюся, що ми сьогодні зможемо його спільно підтримати.

Серед законопроектів щодо включення до порядку денного сесії я хотів би звернути вашу увагу на проект закону про військових капеланів. Дуже прошу всіх підтримати його включення до порядку денного сесії для прийняття рішення, щоб ми мали шанс розглянути його сьогодні. А також важливий проект Закону «Про повну загальну середню освіту». Я теж дуже розраховую, що ми зможемо його сьогодні включити і за можливості розглянути.

Проект Постанови «Про відставку Прем'єр-міністра України Гройсмана Володимира Борисовича» розглядатиметься орієнтовно близько 12 і 13 години, а доти, я впевнений, ми зможемо ефективно попрацювати і прийняти закони, необхідні для національної безпеки і оборони та для розвитку освітньої реформи в Україні.

Перед тим як перейти до першого питання порядку денного, я хочу повідомити, що до президії надійшла заява від двох фракцій – «Батьківщина» і Радикальної партії. Вони готові замінити перерву на виступ з трибуни.

Запрошую до виступу Олега Ляшка.

Прошу всіх заходити до залу. Перший законопроект, який ми розглянемо, дуже короткий.

Будь ласка, Олегу Валерійовичу.

ЛЯШКО О.В., член Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, Радикальна партія Олега Ляшка). Радикальна партія. Я звертаюся до народних депутатів. Сьогодні у вас є унікальна можливість прийняти рішення для відновлення класу фермерства в Україні. Нарешті, майже через два роки, парламент може розглянути зміни до статті 41 Конституції, якими пропонується визначити, що основою аграрного устрою України є фермерське господарство.

Я хочу попередити українське суспільство, що ми уважно спостерігаємо за заявами новообраного Президента і його команди. Вони вже задекларували, що в новому парламенті прийматимуть закон про

продаж землі іноземцям під приводом залучення інвестицій. Насправді, план один – забрати в українців землю, позбавити українських селян, український народ можливості бути господарями на своїй рідній землі. Ці наміри Зеленського і його команди – продати землю іноземцям – суперечать Конституції України, якою встановлено, що земля, надра є правом власності українського народу.

Сьогодні парламент матиме унікальний шанс забити осиковий кілок у плани глитаїв і транснаціональних корпорацій роздерибанити українську землю і продати її іноземцям. Звертаюся до всіх народних депутатів. Я знаю, що більшість з вас заточена на вибори, ви думаєте лише про власний депутатський мандат і про те, щоб сидіти в новому парламенті. Прошу вас подумати хоч на хвилину про українських селян і про українських фермерів. Фермери сьогодні, як куркулі у 30-х роках минулого століття. Коли Сталін хотів розкуркулити народ, вони влаштували голодування.

Сьогодні в нас є шанс відновити клас фермерів, клас господарів на українській землі, щоб не скоробагатьки, не транснаціональні корпорації, не міжнародні валютні фонди за принизливі подачки хазяйнували на нашій землі, а щоб господарем на цій землі був український селянин і щоб ця земля годувала українську націю на всі прийдешні покоління.

Я прошу вас нікуди не розходитися, зібратися із силами і прийняти в першому читанні законопроект про внесення змін до Конституції, якими встановити, що основою аграрного устрою України є фермерське господарство, не дати продати Зеленському і новому парламенту землю, щоб ця земля належала українцям, а не міжнародним глитаям.

Я прошу голову парламенту прізвище кожного депутата, який не проголосує за те, щоб віддати навечно землю фермерам, оприлюднити в «Голосі України». Я донесу до кожної сільської хати прізвище кожного депутата, який не віддасть землю селянам і фермерам.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд, будь ласка.

ЛЯШКО О.В. Ідете на вибори? Ви зберегли стару, корумповану мажоритарку. Я попереджаю кожного мажоритарника: дійду до кожної сільської хати, і обличчя того, хто не проголосує, не віддасть українцям їхню землю, не збереже цієї землі для українських селян,

вистітиме на кожній хаті, щоб люди знали, що ви не маєте права бути в цьому парламенті. Тому що ви забираєте в них землю і віддаєте її міжнародним глителям. Українська земля повинна належати...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, переходимо до першого питання порядку денного. Це проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо надання відпустки усиновлювачам при усиновленні дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування» ([№ 6350](#)). Тут усього кілька поправок, тому я прошу всіх бути на місцях.

Запрошую до доповіді першого заступника голови Комітету з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення Капліна Сергія Миколайовича. Будь ласка.

КАПЛІН С.М., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення (одномандатний виборчий округ № 144, Полтавська область, партія «Блок Петра Порошенка»).* Шановні колеги! Перед тим, як перейти до розгляду цього надзвичайно важливого законопроект, я хотів би звернутися до віце-прем'єр-міністра України Розенка (я знаю, що він зараз стежить за перебігом подій у Верховній Раді України) і міністра соціальної політики Реви.

Зараз, у ці хвилини, відбувається фактично путч, спроба захоплення Фонду соціального страхування, який розпоряджається десятками мільярдів гривень, що належать простим українцям, командою Реви і його заступниці Крентовської.

Заступник міністра соціальної політики Крентовська – це та сама особа-чиновник, яка принижувала шахтарів-регресників, чорнобильців, афганців, дітей війни, яка проганяла їх персонально (є відповідні відеодокази з-під Міністерства соціальної політики), принижувала публічно у засобах масової інформації, і сьогодні сидить буквально на всіх корупційних потоках у Міністерстві соціальної політики. Це мільярди гривень, які не доходять до кишень простих українців: пенсіонерів, афганців, чорнобильців, дітей війни, робітників. Саме через її вину на сьогодні існує майже 2-мільярдна заборгованість із виплат

мамам, які народили дітей, сім'ям, які не можуть поховати своїх рідних, тим, які не можуть отримати гроші через вихід на лікарняний. Рева і компанія перед відставкою уряду намагаються поставити її на найхлібніше місце у Міністерстві соціальної політики.

Я звертаюся до Президента України, який, думаю, ще не розібрався в соціальній політиці і в тому, що відбувається, звернути увагу на цей факт. Звертаюся до пана Гройсмана, щоб він теж узяв під контроль ситуацію, бо з такими кадрами і результатом потім іти на вибори абсолютно безпідставно.

Що стосується законопроекту. Нагадаю, що 15 січня 2019 року Комітет з питань соціальної політики розглянув відповідний законопроект № 6350. Всього до нього внесено вісім поправок, чотири з них враховано, а чотири – відхилено.

Законопроектом передбачається надання громадянам України, які усиновлюють дітей, права на 50-денну відпустку в разі усиновлення однієї дитини і 70-денну – в разі усиновлення двох і більше дітей.

Законопроект абсолютно збалансований і підготовлений до голосування. Я готовий обґрунтувати відхилені пропозиції народних депутатів, в основному їх вніс народний депутат від «Самопоміч» пан Семенуха.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Я називатиму відхилені поправки. Автори, які наполягають, піднімають руку.

Отже, поправка 2 Семенухи. Наполягає. Будь ласка.

СЕМЕНУХА Р.С., член Комітету Верховної Ради України з питань інформатизації та зв'язку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Фракція «Об'єднання «Самопоміч». Шановні колеги, метою законопроекту, який зараз розглядається, є вдосконалення регулювання надання відпусток у зв'язку з усиновленням дитини.

Справді, наразі існує необхідність привести норми Кодексу законів про працю України у відповідність з положеннями Сімейного кодексу в частині надання відпусток особам, які всиновлюють новонароджених дітей.

Разом з тим чинне законодавство передбачає, що особі, яка усиновлює новонароджену дитину з положового будинку, надається відпустка з виплатою державної допомоги в установленому порядку.

Натомість законопроектом планується виключити положення про виплату державної допомоги особам, які всиновлюють новонароджених дітей. Тепер такі особи зможуть претендувати лише на додаткову відпустку, оплачувану за рахунок роботодавця. Тому насправді доцільність внесення цих змін до законодавства є дуже сумнівною.

У поправці я пропоную зберегти виплату державної допомоги усиновлювачам новонароджених дітей, які були усиновлені протягом двох місяців після досягнення двомісячного віку. У такий спосіб ми приведемо положення трудового законодавства у відповідність із вимогами Сімейного кодексу України. З іншого боку, ми збережемо соціальні гарантії, які на сьогодні діють для усиновлювачів...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд, будь ласка.

СЕМЕНУХА Р.С. Тому я звертаюся до голови комітету з проханням усе-таки не розбалансовувати чинні положення, які на сьогодні передбачають певну матеріальну допомогу, і прошу врахувати мою поправку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Сергію.

КАПЛІН С.М. Шановні колеги, Комітет з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення, відмовляючи у погодженні відповідної поправки, виходив із норми статті 209 Сімейного кодексу України, якою передбачається, що дитина може бути усиновлена не відразу після народження, а після двох місяців.

Тому, шановний колего, для забезпечення врахування даної поправки прошу вас після прийняття цього законопроекту внести комплексне законодавче зауваження, пропозицію щодо зміни норми статті 209 Сімейного кодексу.

Крім того, є певні порушення щодо понятійного апарату при остаточному редагуванні цієї норми в цьому законопроекті.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, ставлю на голосування поправку 2. Комітет її відхилив. Хто її підтримує, прошу голосувати. Голосуємо.

«За» – 53.

Рішення не прийнято.

Поправка 3.

Поправка 6.

Поправка 8.

Колеги, увага! Це заключна поправка, через 5 хвилин відбудеться голосування. Я прошу всіх голів фракцій запросити депутатів до залу. Прошу секретаріат Верховної Ради повідомити, що через 5 хвилин відбудеться голосування. Прошу всіх бути на робочих місцях.

Щодо поправки 8 надаю слово для виступу Семенусі. Увімкніть мікрофон.

СЕМЕНУХА Р.С. Фракція «Об'єднання «Самопоміч». Шановні колеги, шановний доповідачу, ще раз звертаю вашу увагу, що метою проекту закону задекларовано усунення колізій між приписами Кодексу законів про працю України та Сімейного кодексу України.

Разом з тим існує ще два законодавчі акти: Закон «Про державну допомогу сім'ям з дітьми» та Закон «Про загальнообов'язкове державне соціальне страхування», які містять норми, що стосуються надання відпусток усиновлювачам новонароджених дітей, які наразі суперечать нормам Сімейного кодексу України.

У поправці 8 я пропоную вилучити із вказаних законів колізійні норми, які передбачають можливе усиновлення дитини протягом двох місяців з дня її народження, адже згідно із Сімейним кодексом дитина, покинута в пологовому будинку або яку відмовилися забирати батьки, може бути усиновлена лише після досягнення нею двомісячного віку.

Тому я пропоную врегулювати всі ці колізії, які наразі є в питанні надання відпусток усиновлювачам новонароджених дітей, у тому числі ті, які було враховано в першому читанні. Переконали, що закон має бути збалансований і гармонізований до всього чинного законодавства України.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, пане Сергію.

КАПЛІН С.М. Комітет відхилив відповідну поправку шановного народного депутата через правовий конфлікт щодо обґрунтування норм, які вказують на предмет законопроекту, що розглядається.

Даним законопроектом пропонується врегулювати правовідносини виключно усиновлення, і відповідно в разі врахування ваших поправок 8, 6, 4 і 2 потрібно внести комплексні зміни до Сімейного кодексу України, зокрема до статті 209, статті 220, статті 211, які збалансували б з точки зору нормотворення даний законопроект.

Тому я вважаю, що ми можемо сьогодні сміливо приймати даний законопроект, що створить умови для модернізації законодавства щодо усиновлення, і в майбутньому можемо серйозно його змінювати, враховуючи більш обґрунтовані, опрацьовані пропозиції...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, додайте 30 секунд.

КАПЛІН С.М. Користуючись нагодою, я хотів би подякувати фракції «Самопоміч» за долучення до опрацювання цього законопроекту. На жаль, це єдина фракція у парламенті, яка активно долучається до проблематики усиновлення. На жаль, це лише одна з двох чи трьох фракцій, яка делегувала своїх представників до соціального комітету Верховної Ради України. Проте ми бачимо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, додайте ще 30 секунд. Завершуйте.

КАПЛІН С.М. Проте ми бачимо на трибуні велику кількість людей, які вболівають за соціальну політику, багато лідерів, депутатів, проте працювати в Комітеті з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення, на жаль, ніхто не хоче. Вболівають тут, на трибуні, за простих людей, а йдуть працювати до митного комітету, до бюджетного комітету чи до комітету з питань міжнародних відносин. Ідіть працювати до мене в комітет, і тоді соціальна політика в нашій державі буде якісною, модернізованою, сучасною і відповідатиме статті 1 Конституції України, якою визначено, що Україна є соціальною державою.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Отже, переходимо до прийняття рішення. Прошу всіх зайти до залу, зайняти робочі місця. Голови фракцій, прошу максимально змобілізувати народних депутатів. Це соціальний законопроект, який об'єднує зал, але важливо, щоб усі були на робочих місцях. Будь ласка, займайте робочі місця.

Колеги, повертайтеся до залу. Переходимо до прийняття рішення.

Ставлю на голосування проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо надання відпустки усиновлювачам при усиновленні дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування» (№ 6350) для прийняття за пропозицією комітету в другому читанні та в цілому. Прошу проголосувати і підтримати.

Колеги, поверніться на місця. Прошу голосувати і підтримати. Голосуємо.

«За» – 203.

Мені знову доведеться повертатися через те, що ряд людей, які були в залі, просто не голосували.

Покажіть по фракціях і групах.

«Блок Петра Порошенка» – 71, «Народний фронт» – 47, «Опозиційний блок» – 18, «Самопоміч» – 11, Радикальної партії Олега Ляшка – 13, «Батьківщина» – 4, «Воля народу» – 2, «Партія «Відродження» – 10, позафракційні – 27.

Голови фракцій, ви побачили, кого немає, запросіть депутатів до залу. Не виходьте із залу, колеги! Зараз я поставлю на голосування пропозицію про повернення до розгляду, а потім знову поставлю законопроект. Під час голосування прошу всіх бути на робочих місцях.

Першою ставлю на голосування пропозицію повернутися до розгляду проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо надання відпустки усиновлювачам при усиновленні дитини-сироти, дитини, позбавленої батьківського піклування» (№ 6350). Прошу проголосувати і підтримати. Кожен голос важливий. Голосуємо.

«За» – 237.

Повернулися.

Тепер ставлю на голосування проект закону [№ 6350](#) для прийняття в другому читанні та в цілому. Прошу проголосувати і підтримати. Голосуємо.

«За» – 248.

Закон прийнято. Вітаю!

Наступне питання – розгляд у першому читанні дуже важливого проекту Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання військового обов’язку та проходження військової служби» ([№ 10181](#)).

Прошу підтримати його розгляд за скороченою процедурою. Дуже насичений день. Голосуємо.

«За» – 155.

Рішення прийнято.

Запрошую до доповіді Геращенко Ірину Володимирівну. Будь ласка.

ГЕРАЩЕНКО І.В., *Перший заступник Голови Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»)*. Дякую. Шановні колеги, по-перше, хочу подякувати представникам усіх депутатських фракцій і груп, співавторам цього важливого законопроекту, який ми напрацювали разом з Міністерством у справах ветеранів і нашими партнерами з країн НАТО. Без перебільшення, на прийняття цього законопроекту сьогодні чекають Збройні Сили України. Військові запитують, коли Верховна Рада України його прийме.

Чому він настільки важливий? Тому що його зміст відповідає курсу на створення дієвого професійного сержантського корпусу і набуття Збройними Силами України взаємосумісності із збройними силами країн – членів Альянсу.

У законопроекті пропонується запровадити нову шкалу армійських і корабельних військових звань, зокрема скасувати військові звання «прапорщик», «старший прапорщик» і запровадити нові звання – «рекрут», «штаб-сержант» та інші, які відповідають еквівалентній колонці «*NATO Code*» згідно з *STANAG 2116*.

Мета законопроекту – підвищити роль сержантського і старшинського складу ЗСУ в навчанні та вихованні підлеглого особового складу. У ньому також пропонується визначити посадові обов'язки для нових посад ЗСУ, зокрема в Статуті внутрішньої служби Збройних Сил України та в інших статутах. Це дуже важливо. Вказаний статут доповнюється важливими новими положеннями і додатками, зокрема додатком 20, у якому детально викладається порядок зарахування військовослужбовців до списків особового складу і порядок ведення Книги пам'яті. Тому мені здається, що сьогодні це ключове голосування.

Друзі, це той унікальний шанс, коли ми доопрацьовували законопроект до першого читання, і Головне науково-експертне управління Апарату Верховної Ради України, проаналізувавши його, відзначило, що в ньому враховано чимало зауважень і пропозицій, висловлених під час підготовки до розгляду. Міністерство оборони не висловило до цього законопроекту жодного зауваження.

Тому я дуже прошу, шановні колеги, всім складом Верховної Ради...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд, будь ласка.

ГЕРАЩЕНКО І.В. ...підтримати цей законопроект і підготувати його до другого читання у скорочений строк, щоб ще нинішній склад Верховної Ради віддав наш борг перед Збройними Силами України в порядку запровадження нової шкали армійських і корабельних військових звань.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Від комітету до слова запрошується Артур Герасимов. Будь ласка, пане Артуре.

ГЕРАСИМОВ А.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки і оборони (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановний Андрію Володимировичу, шановні колеги, шановні українці! Комітет розглянув законопроект на своєму засіданні 15 травня цього року. За результатами обговорення народні депутати

України члени комітету підтримали прийняття цього важливого й актуального законопроекту з огляду на таке.

Перше. Такий закон допоможе розвивати професійний та вмотивований персонал сержантського та старшинського складу відповідно до кращих практик НАТО, адже нова система звань сержантського і старшинського складу передбачає приведення її у відповідність із градацією звань, що існує в більшості країн – членів НАТО.

Друге. Це своєю чергою сприятиме більшому залученню цієї категорії військовослужбовців до навчань і тренінгів НАТО, які відповідатимуть їх рівню підготовки та навичок, що сприятиме вищій ефективності таких навчань.

Третє. Зміни до статутів, що пропонуються в проекті, розширяють повноваження сержантського і старшинського складу, які наразі є обмеженими в порівнянні з практикою країн НАТО. Без внесення цих змін неможливо буде досягти якісної професіоналізації сержантського та старшинського складу, що негативно впливатиме на взаємосумісність Збройних Сил України зі збройними силами країн Альянсу.

Враховуючи наведене, а також те, що Міністерство оборони України підтримує проект без зауважень, комітет ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України за результатами розгляду проекту в першому читанні прийняти його за основу.

Я також хотів би підтримати звернення колективу авторів законопроекту, який щойно презентувала Ірина Геращенко, про те, щоб Верховна Рада підтримала пропозицію про підготовку цього законопроекту до другого читання у скорочений строк.

Дякую за увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Прошу провести запис на виступи: два – за, два – проти.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Народний депутат Савка представить позицію «Народного фронту». Будь ласка.

САВКА І.І., *народний депутат України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»).* Дякую. Шановні друзі, дорогі колеги, шановні українці! Щодо голосування за законопроекти на тему національної безпеки та

оборони України, Збройних Сил України не має бути роздумів. Ми повинні за них голосувати, адже в країні п'ятий рік триває війна.

Законопроект, який зараз розглядається, треба підтримувати, тому що його прийняття дасть певні можливості саме для сержантського складу виконувати функціональні обов'язки перед нашою державою. Тому, вельмишановні народні депутати, я закликаю вас підтримати законопроект, щоб відбулися зміни в статутах Збройних Сил України, зокрема в Статуті гарнізонної і вартової служб, Дисциплінарному статуті, Статуті внутрішньої служби, у Стройовому статуті.

Закликаю всіх проголосувати за цей законопроект. «Народний фронт» буде його підтримувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, зараз буде заключний виступ. Через 2-3 хвилини відбудеться голосування. Я прошу всіх голів фракцій запросити депутатів до залу.

Від «Блоку Петра Порошенка» запрошую до слова Артура Герасимова. З місця, будь ласка.

Колеги, прошу всіх повертатися на місця.

ГЕРАСИМОВ А.В. Шановний Андрію Володимировичу, шановні колеги, шановні українці! Я хотів би найперше підтвердити, що фракція партії «Європейська солідарність» обов'язково підтримуватиме цей законопроект своїм голосуванням. А також хотів би звернутися до представників всіх фракцій і груп парламенту як народний депутат, а не як представник комітету, і попросити сьогодні підтримати цей законопроект у цілому.

Андрію Володимировичу, якщо буде ваша ласка і не буде заперечень з боку сесійного залу, прошу після голосування за основу поставити цей законопроект на голосування в цілому.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Артуре, я запропоную це депутатам, але нам важливо зараз запросити до залу максимальну кількість людей. Кожен має відповідально подивитися, кого немає, і запросити до залу.

Від фракцій усі виступили? Отже, переходимо до прийняття рішення. Будь ласка, поверніться з урядових лож на свої робочі місця.

Колеги, я прошу секретаріат Верховної Ради України повідомити всіх, хто в кулуарах, що зараз уже відбудеться голосування. Я прошу максимально змобілізуватися і зайти до залу.

Підготувалися, так? Переходимо до прийняття рішення.

Ставлю на голосування проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання військового обов'язку та проходження військової служби» (№ 10181).

Перше голосування – за основу. Якщо буде підтримано, я поставлю законопроект для прийняття в цілому. Прошу проголосувати і підтримати. Голосуємо за армію. Підтримуємо реформу української армії.

«За» – 193.

Я поставлю на голосування пропозицію про повернення.

Прошу показати по фракціях і групах. Будь ласка.

«Блок Петра Порошенка» – 70, «Народний фронт» – 56, «Опозиційний блок» – 0, Радикальної партії Олега Ляшка – 16, «Батьківщина» – 4, «Воля народу» – 5, «Партія «Відродження» – 0, позафракційні – 28.

Колеги, я не розумію, хто може бути проти реформи армії. Прошу, заходьте до залу, і я поставлю на голосування пропозицію про повернення. Не виходьте із залу. Я прошу всіх підтримати, хто, можливо, не зорієнтувався під час голосування. Нагадаю, перше голосування буде за повернення, а потім я поставлю пропозицію про прийняття за основу. Прошу підтримати.

Усі зайняли робочі місця?

Перше голосування – про повернення до розгляду проекту закону № 10181. Прошу підтримати реформу української армії, Збройні Сили України. Кожен голос важливий. Голосуймо уважно і відповідально.

«За» – 200.

Так, динаміка позитивна (*Шум у залі*).

Усі захисники Регламенту, розкажіть мені, як почекати 15 хвилин? Я прошу заходити до залу, ми рахуємо кожен голос. Голови фракцій, не випускайте депутатів із залу, навпаки, запрошуйте до залу.

Я надаю ще 1 хвилину для виступу Ірині Геращенко і знову поставлю на голосування пропозицію про повернення. Подивіться, кого немає, і прошу всіх запросити до залу.

Геращенко, 1 хвилина. Будь ласка, пані Ірино.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Шановні колеги, Верховна Рада України один раз уже саме через те, що народні депутати були відсутні в залі, не зібрала голосів за цей дуже важливий законопроект.

Ви знаєте, сьогодні сотні тисяч наших армійців, військовослужбовців дуже уважно слідкують за цим голосуванням, і, дійсно, під час усіх зустрічей у Збройних Силах, у бригадах хлопці і жінки, які сьогодні захищають мирний Київ, у тому числі Верховну Раду України, запитували, коли ми зможемо прийняти цей законопроект?

Нагадую, що серед співавторів законопроекту є представники всіх фракцій, окрім однієї. Такий закон реально наблизить українську армію до стандартів НАТО, створить ту саму градацію сержантських звань, яка є в країнах – наших партнерах, дасть змогу нашим військовим посилити свої позиції на навчаннях, інакше нараховувати їм заробітну плату, компенсації, запровадити нові, дуже важливі звання, зокрема начальник медичного пункту бригади, полку, батальйону. Але ключове – тут фіксується...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте ще 1 хвилину, будь ласка.

ГЕРАЩЕНКО І.В. ...порядок ведення Книги пам'яті. Скажіть, будь ласка, хіба в цьому залі є лише 200 народних депутатів, які усвідомлюють важливість того, щоб віддати нашу данину живим і в тому числі зафіксувати, як має правильно вестися Книга пам'яті?

Знаєте, кажуть, що зараз люди повертаються з Молитовного сніданку. Дуже важливо не молитися публічно перед камерами, а віддавати наш борг військовим.

Я дуже прошу всіх повернутися до сесійного залу і проголосувати за цей законопроект. Прошу ставити його на голосування стільки разів, скільки потрібно.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, я зараз ще раз поставлю на голосування пропозицію про повернення. Запрошую всіх до залу.

Перше голосування – за повернення до розгляду законопроекту про реформу української армії. Я прошу припинити дискусії, зайти до залу і зайняти робочі місця.

Колеги, поверніться з лож до залу, бо про армію треба говорити не тільки на ефірах, а й підтримувати голосуванням у залі. Це і є наша робота.

Отже, перше голосування – за повернення до розгляду, друге – за прийняття за основу.

Ставлю на голосування пропозицію повернутися до розгляду проекту закону № 10181 про реформу звань в українській армії. Підтримаймо українську армію, Збройні Сили України. Прошу кожного голосувати уважно й відповідально. Підтримаймо реформу української армії. Голосуйте уважно, відповідально.

«За» – 220.

Колеги, не вистачило шести голосів. Я бачу, що деякі не голосували, а вели дискусії.

Покажіть по фракціях і групах.

«Блок Петра Порошенка» – 86, «Народний фронт» – 59, «Опозиційний блок» – 0, «Самопоміч» – 15, Радикальної партії Олега Ляшка – 17, «Батьківщина» – 4, «Воля народу» – 6, «Партія «Відродження» – 3, позафракційні – 30.

Колеги, я бачу, що підходять народні депутати. Займайте робочі місця і прошу вас підтримати українську армію.

Підійшли вже більше шести народних депутатів. Прошу всіх підготуватися, під час голосування бути дуже уважними і підтримати пропозицію про повернення до розгляду законопроекту.

Отже, ставлю на голосування пропозицію повернутися до розгляду проекту закону № 10181. Прошу підтримати реформу Збройних Сил України. Голосуємо за повернення до розгляду. Прошу голосувати і підтримати. Голосуйте уважно, колеги.

«За» – 237.

Повернулися.

Тепер ставлю на голосування проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо виконання військового обов'язку та проходження військової служби» (№ 10181) для прийняття за основу та в цілому. Прошу голосувати і підтримати. Кожен голос важливий. Прошу проголосувати з техніко-юридичними поправками.

«За» – 218.

Ставлю на голосування наступну пропозицію: проект закону [№ 10181](#) прийняти за основу із скороченням строку підготовки до другого читання. Прошу голосувати і підтримати.

«За» – 231.

Рішення прийнято.

Наголошую, ми проголосували за скорочений строк підготовки до другого читання.

Наступне питання порядку денного, яке порушила на засіданні Погоджувальної ради голова Комітету з питань свободи слова та інформаційної політики Сюмар Вікторія Петрівна, – про призначення на посаду члена Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення.

Відповідно до пункту 20 частини першої статті 85 Конституції України до повноважень Верховної Ради України належить призначення на посади половини складу Національної ради з питань телебачення і радіомовлення.

Національна рада з питань телебачення і радіомовлення складається з восьми осіб, з них чотири члени призначаються Верховною Радою України. Наразі вакантною залишається одна посада члена Національної ради.

Відповідно до вимог Регламенту та пропозицій профільного комітету пропонується наступний порядок розгляду цього питання: виступ голови комітету – до 10 хвилин (але краще коротше), виступи від депутатських фракцій і груп і виступи народних депутатів, потім рейтингове голосування в алфавітному порядку і після завершення рейтингового голосування – голосування за того, хто набрав найбільшу кількість голосів під час рейтингового голосування.

Запрошую до доповіді голову Комітету Верховної Ради з питань свободи слова та інформаційної політики Сюмар Вікторію Петрівну. Будь ласка.

СЮМАР В.П., голова Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Шановні колеги, виступатиму максимально коротко. Хочу

наголосити, що це скликання парламенту не призначало своїх членів до Національної ради з питань телебачення і радіомовлення. Та четвірка, яка зараз працює в Нацраді, була призначена парламентом минулого скликання. Їхні повноваження завершуються 4 липня цього року, але, очевидно, що ми вже не встигнемо провести конкурс і призначити всю четвірку. Тому зараз мова йде про призначення одного члена Національної ради на місце Катерини Котенко (Загорій), яка написала заяву за власним бажанням, за що було проголосовано Верховною Радою України у 2016 році.

Комітет відповідно до своїх повноважень оголосив конкурс на цю посаду 21 листопада та 5 грудня 2018 року було розглянуто питання щодо відбору кандидатур. Як ви знаєте, кандидатури мають право подавати депутатські фракції та групи, а також всеукраїнські громадські організації. Функції комітету обмежуються тим, щоб перевірити документи кандидатів на посаду, чи відповідають вони законодавству України. Загалом було подано 10 заяв кандидатів.

Після перевірки документів такими, що відповідають, було визнано шість кандидатів на посаду члена Національної ради з питань телебачення і радіомовлення, а саме: Глущенко Олександр Леонідович, Лахно Євген Леонідович, Онопрієнко Максим Валентинович, Руденко Валентина Степанівна, Чемес Володимир Михайлович, Шаповалов Андрій Анатолійович. Думаю, що більшість кандидатів вам знайомі, частина з них присутні сьогодні в залі. Оскільки рішення приймалося швидко, деякі не встигли приїхати чи то з Луганська, чи то перебувають за кордоном.

Я лише хочу наголосити, що станом на зараз робота Національної ради з питань телебачення і радіомовлення заблокована після скасування указу про призначення туди Володимира Горковенка, і фактично не може відбуватися ліцензування регіональних телерадіокомпаній щодо цифрових ліцензій, а аналог ми відключили. Це серйозна проблема для регіональних мовників. Таке рішення могло б дозволити розблокувати роботу Національної ради з питань телебачення і радіомовлення.

Я особисто підтримуватиму всіх кандидатів, які відповідають цій посаді, і нехай перемаже сильніший – той, хто збере голоси в залі. Сподіваюся, що ми зможемо розблокувати роботу Національної ради з питань телебачення і радіомовлення.

Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, шановна пані Вікторіє.

Колеги, прошу записатися на обговорення від депутатських фракцій і груп.

Запрошується до слова Юрій Павленко. Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О., член Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»). Шановна головуєча, шановні народні депутати України! Дійсно, я підтримую слова голови профільного комітету про те, що Національна рада з питань телебачення і радіомовлення сьогодні заблокована. Це, зокрема, викликано рішенням Президента, який полишав свою посаду і зробив таку певну кадрову судому, достроково припинивши повноваження одного з членів Національної ради, призначивши іншого. Новий Президент відповідним чином скасував ці укази.

На мій погляд, і сьогоднішній розгляд даних кадрових пропозицій – це теж до певної міри судома парламенту, який фактично вже у виборчих перегонах. Думаю, було б доречно, якби всіх представників від парламенту ми обирали вже в новому парламенті після відповідних виборів. Разом з тим право Верховної Ради – визначатися, як того вимагає процедура.

Хотів би також звернути увагу, що Національна рада з питань телебачення і радіомовлення за п'ять років функціонування нашого парламенту жодного разу не прозвітувала, як того вимагає законодавство, у Верховній Раді України. На жаль, ми так і не заслухали жодного разу Національну раду з питань телебачення і радіомовлення, яка є важливим органом, тим більше в тих непростих умовах, у яких Україна перебувала протягом п'яти років.

Тому, на мій погляд, важливо було б усе-таки заслухати звіт Національної ради з питань телебачення і радіомовлення. Тим більше що виклики, які стоять сьогодні в інформаційній безпеці перед Україною, надзвичайно великі. Незважаючи на те, що комітетом неодноразово проводилися виїзні засідання, що ми багато разів розглядали ці проблеми, сьогодні є велика загроза, що Українського телебачення

і радіо може не бути на Донбасі, тому що час від часу його там відключають чи за борги за електроенергію, чи через інші технічні причини, коли уряд, не виконуючи своїх обов'язків щодо захисту національної безпеки, інформаційної безпеки, зводить нанівець всі потуги і всю роботу українських мовників.

Саме тому як цей виклик, так і багато інших вимагають від Верховної Ради відповідального ставлення до роботи Національної ради з питань телебачення і радіомовлення. Я впевнений, якщо вже пішли на вибори, то треба йти на вибори, а не займатися черговим намаганням когось призначити в останній день свого існування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, шановний пане Юрію.

До слова запрошується Михайло Бондар. Він представить позицію фракції «Народний фронт». Виступ відбудеться з місця. Будь ласка.

БОНДАР М.Л., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки (одномандатний виборчий округ № 119, Львівська область, політична партія «Народний фронт»). Дякую. Виборчий округ № 119. Передайте, будь ласка, слово Вікторії Сюмар.

ГОЛОВУЮЧА. Пані Сюмар. Будь ласка.

СЮМАР В.П. Шановні колеги, це реально важливе питання, я хочу на цьому наголосити. Ми вже всі розуміємо, що сьогодні в Україні вибори і політику роблять значною мірою медіа, і ця система парламенту є системою балансів.

Така система балансів має працювати і в Національній раді. Це має бути, справді, незалежний регулятор, і дуже хочеться, щоб це почували, щоб там були фахівці, а не люди, залежні від тих чи інших політичних груп.

Я з повагою ставлюся практично до всіх, кого комітет визначив кандидатом. Олександр Глущенко – відомий фахівець у нових медіа. Пані Валентина Руденко створювала свого часу канал «1+1», працювала з Олександром Роднянським і теж, очевидно, є знаним фахівцем.

Так само й адвокат Володимир Чемес, і Євген Лахно, і Максим Онопрієнко, і особливо Андрій Шаповалов, який сьогодні очолює «UA:Донбас» – філію суспільного мовлення на Донбасі, достатньо популярну на сьогодні, яка закриває потреби українського телерадіопростору в такому складному регіоні, як Донбас.

Тому наша фракція голосуватиме за всіх кандидатів, і дай Боже, щоб знайшлися голоси і ми змогли б призначити сильнішого кандидата.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Олег Ляшко представить позицію Радикальної партії. Будь ласка.

Колеги, інші фракції ще братимуть слово щодо цього питання? Тоді це заключний виступ.

ЛЯШКО О.В. Національна рада з питань телебачення і радіомовлення до останнього часу була контрольована Петром Порошенком, і він мав можливість у ручному режимі впливати на редакційну політику телевізійних каналів, на позицію їхніх власників і зомбувати українське суспільство про начебто великі успіхи колишньої влади, яких насправді не було, тому що всі ті успіхи кожен українець відчував у своїй кишені, де пусто, де мізерні зарплати і пенсії, і в холодильнику, який так само порожній. А який телеканал не вмикни – все добре, живемо прекрасно, і Президент – найкращий у світі, найкращий дипломат, найкращий економіст, найкращий-найкращий-найкращий, переплюнув Кім Чен Іра і Кім Ір Сена разом взятих. Ось таким був Порошенко завдяки нашим телеканалам. Чому? Тому що Національна рада могла забрати ліцензію, якби телеканали говорили правду.

Тож сьогодні є унікальний шанс виправити цю ситуацію. Ми від нашої фракції рекомендуємо Валентину Степанівну Руденко. Вона була серед засновників каналу «1+1». На жаль, після того, як Валентина пішла з того каналу, він скурвився, і на ньому багато брешуть. Думаю, коли Валентина Руденко повернеться в Національну раду, вона наведе порядок, щоб у країні була свобода слова.

Але я хочу відразу попередити, що якщо, не дай Боже, парламент не підтримає кандидатури Валентини Степанівни Руденко, званого фахівця, ми будемо голосувати за інших кандидатів для того, щоб

була незалежна Національна рада з питань телебачення і радіомовлення, щоб там не було впливу ані Порошенкових людей, ані Зеленського, ані всіх інших. Нам потрібен незалежний регулятор і незалежні ЗМІ, щоб не зомбували народ, не говорили на біле – чорне, а на чорне – біле.

Тому ми голосуємо за незалежну Національну раду з питань телебачення і радіомовлення.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Шановні колеги, ще «Самопоміч» наполягає на виступі. Вони мають на це повне право.

Пан Березюк. Будь ласка.

БЕРЕЗЮК О.Р., член Комітету Верховної Ради України з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Фактором правління минулої влади є повна відсутність будь-якого незалежного регулятора в Україні. І Антимонопольний комітет працює на монополізацію олігархами української економіки, і НКРЕКП – це регулятор монопольного управління енергетикою. На превеликий жаль, це сталося і в галузі телебачення і радіо. Сьогодні найбільші монополії телевізійного інформування належать або ворогу, або олігархам. Немає незалежного регулятора, і скоро не буде.

Ми – за повне перезавантаження всіх на всіх, тому що це серйозна ситуація. Інформація – це зброя, яка сьогодні в руках або ворога, або внутрішнього корупціонера й олігарха.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Я звертаюся ще до «Блоку Петра Порошенка». Немає бажання виступати з цього питання? Все.

Ще бажає виступити представник «Волі народу», який не записався вчасно. У листі для запису було тільки дві фракції. Але, звичайно, всі фракції мають право долучитися до обговорення.

Пан Рибчинський. Будь ласка.

РИБЧИНСЬКИЙ Є.Ю., заступник голови Комітету Верховної Ради України у справах ветеранів та осіб з інвалідністю (одномандатний виборчий округ № 211, м. Київ, партія «Блок Петра Порошенка»). «Воля народу», Голосіївський район, місто Київ. Питання Національної ради – це не просто питання телеканалів або мовне, це питання національної безпеки. Адже ми розуміємо і попередній оратор сказав, що більшість наших телеканалів, на жаль, у руках тих олігархів, які на пряму залежні від Москви. Тому вкрай важливо до Національної ради брати людей, які абсолютно патріотично налаштовані.

Серед тих, які сидять на тій трибуні, я принаймні знаю одну людину, мої вітання. Але група «Воля народу» голосуватиме за всіх, і я поясню чому. Якщо ми сьогодні не виберемо будь-кого, то Національна рада так і не запрацює. Тому обов'язково треба голосувати, звичайно, не двома руками, але бажана присутність, аби всі фракції зараз привели своїх людей до залу і проголосували, щоб Національна рада з питань телебачення і радіомовлення нарешті запрацювала.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Колеги, тепер я прошу записатися на обговорення депутатів. Регламентом на це передбачено 6 хвилин. Прошу.

Народний депутат Лаврик. Будь ласка.

ЛАВРИК М.І., член Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 161, Сумська область, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні колеги, я знаю Валентину Степанівну дуже багато років і співпрацював з нею. Більш демократичного, незалежного, принципового журналіста, громадянина України годі знайти. Тому я її категорично підтримую.

ГОЛОВУЮЧА. Наступний виступ – народний депутат Каплін. Будь ласка.

КАПЛІН С.М. Безвідносно до прізвищ, безумовно, шанованих людей, і Валентини Степанівни зокрема, я хотів би сказати, що особисто я виступаю за ліквідацію подібних органів. Національна рада

з питань телебачення і радіомовлення коштує Україні 150 мільйонів гривень на рік.

Я особисто кілька років тому познайомився зі стилем та методами роботи Національної ради, і з тим, як чітко й тонко влада її контролює. Беззаперечно, що нова влада також контролюватиме. За такої ситуації я радив би новому Президенту, новому Прем'єру, новому уряду, новій коаліції, а депутатам зараз це підтримати: 150 мільйонів гривень краще витратити на погашення заборгованості перед дітьми війни, перед тими людьми, які не можуть отримати грошей за лікарняними, перед тими, кому держава гарантувала кошти на поховання рідних і не дає (це близько 2 мільярдів гривень на сьогодні). Ці гроші варто витратити на літніх людей, на переселенців, на інші соціальні потреби. Зараз у кожній області, у кожному місті неймовірна кількість недобудованих дитячих будинків, соціальних центрів, перинатальних центрів тощо. Краще 150 мільйонів гривень витратити на те, щоб зафарбовувати написи на стінах будинків по всій Україні з рекламою наркотиків.

Ми сьогодні перебуваємо в умовах дефіциту бюджету, і коли потрібно рахувати кожен копійку, повинні чітко вибудовувати пріоритети і завжди згадувати статтю 1 Конституції України. Там нічого не говориться про Національну раду, про те, що держава і будь-яка нова влада повинна узурпувати контроль над контекстом телевізійників. Там визначено, що Україна є демократичною і соціальною державою. І коли рука тягнеться розписати ту чи іншу гривню на створення нових органів, зокрема Національної ради, антикорупційних органів, то перед тим треба уважно подумати і згадати пенсіонерів, 78 відсотків з яких живуть на 1 тисячу 400 гривень (хоча живуть – це м'яко сказано, доживають, виживають), і кожен копійку з розформованих районних, обласних адміністрацій, з подібних національних рад, інших контролюючих і регулюючих органів віддати простим людям, щоб вони дожили до буму реформ і змін у нашій країні, коли все буде «зашибись».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Наступний виступ – народний депутат Савченко. Будь ласка.

САВЧЕНКО Н.В., народний депутат України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Спочатку було слово, і слово не можна недооцінювати. У часи Другої світової війни Левітан виграв війну практично голосом і словом. На початку війни він умів підняти бойовий дух солдатів, у кінці війни зумів погасити ненависть і агресію. І треба зважити, що зараз в Україні це дуже важливо.

Я розумію, що питання, за яке ми будемо зараз голосувати, трохи не про те. Це про регулятора, про менеджмент. Правильно сказані слова: держава не повинна регулювати слово і голос народу. Але при цьому в держави повинна бути національна політика і національна пропаганда, яка враховує загальнонаціональні державні інтереси українців. На даний момент нам теж важливо не помилитися з регулятором, для того щоб ці повноваження не перейшли до рук або Президента, або депутатів, або уряду.

Андрія Шаповалова я знаю з часів поїздок до Луганської області, коли він був керівником телеканалу «ЛОТ». Це перша людина, яка створила медіапростір, що достукувався до людей на окупованих територіях тоді, коли держава цього не робила.

Я вважаю, що ця людина є ефективним менеджером. Ця людина з'єднала Донецьку і Луганську області. На даний час він продовжує працювати з окупованими територіями, доносить українську думку до українців, яких зараз намагаються відлучити і відрізати від України.

Я впевнена, що ця людина гідно представлятиме ту посаду, буде регулятором. Він думатиме найперше про людей, а не про владу. Вірю в це. За Андрія Шаповалова!

ГОЛОВУЮЧА. Останній виступ – народний депутат Шверк. Будь ласка.

ШВЕРК Г.А., член Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні колеги, я хочу звернутися до вас з такими словами. Найгірше, що може статися, – це заблокування роботи Національної ради з питань телебачення і радіомовлення, враховуючи наступні вибори, враховуючи те, що наступна Рада, коли буде обрана, добереться до

цього питання, очевидно, не в перший день своєї роботи. Тому, з моєї точки зору, ми маємо зробити все від нас залежне, щоб Національна рада з питань телебачення і радіомовлення працювала.

Серед кандидатів до складу Національної ради велика кількість дуже якісних і поважних професіоналів. Тому я закликаю від імені Комітету з питань свободи слова та інформаційної політики, будь ласка, проголосуйте за всіх кандидатів, бо кожен з них є якісним і великим професіоналом: і Саша Глущенко, і Валентина, і Андрій Шаповалов, і пан Онопрієнко, і інші люди. Прошу проголосувати за всіх кандидатів.

Дуже дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Шановні колеги, я прошу всіх повертатися до сесійного залу, адже зараз згідно з Регламентом відбудеться рейтингове голосування щодо призначення на посаду члена Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення. Голосування буде щодо кожної кандидатури окремо в послідовності, визначеній алфавітом. Після того перейдемо до обрання уповноваженого члена Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення, і цей кандидат має набрати 226 і більше голосів.

Шановні колеги, я прошу всіх повертатися до сесійного залу, займати робочі місця. Ще раз нагадаю, що рейтингове голосування щодо підтримки кандидата відбудеться за порядком, визначеним алфавітом: Глущенко Олександр, Лахно Євген, Онопрієнко Максим, Руденко Валентина, Чемес Володимир і Шаповалов Андрій. Тобто шість прізвищ, щодо яких ми маємо визначитися під час рейтингового голосування.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, хочу нагадати, що я називатиму прізвище, ім'я та по батькові, а ви, будь ласка, визначайтеся щодо підтримки кандидата.

Прошу всіх зайняти робочі місця, зайти до залу. Колеги, всі зайняли робочі місця? Будь ласка, голови фракцій, максимально змобілізуйте народних депутатів.

Нагадаю, що після рейтингового голосування я поставлю на голосування ту кандидатуру, яка в процесі рейтингового голосування набере найбільшу кількість голосів. Тому прошу під час рейтингового голосування голосувати уважно й відповідально.

Отже, називатиму за алфавітом.

Перший кандидат – Глущенко Олександр Леонідович. Прошу голосувати.

«За» – 87.

Лахно Євген Леонідович. Прошу голосувати.

«За» – 48.

Онопрієнко Максим Валентинович. Прошу голосувати.

«За» – 214.

Руденко Валентина Степанівна. Прошу голосувати.

«За» – 146.

Чемес Володимир Михайлович. Прошу голосувати.

«За» – 84.

Прошу заходити до залу. Через хвилину відбудеться остаточне голосування. Прошу всіх займати робочі місця.

Шаповалов Андрій Анатолійович. Прошу голосувати.

«За» – 154.

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. 154 голоси.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так, 154 голоси. Просто на моє табло результат пізніше доходить.

Колеги, прошу підготуватися до остаточного голосування.

Найбільшу кількість голосів набрав Онопрієнко Максим Валентинович. Я його кандидатуру зараз поставлю на остаточне голосування. Зараз буде вже не рейтингове, а остаточне голосування. Тому прошу всіх підготуватися.

Переходимо до остаточного голосування. Відповідно до статті 85 Конституції України, статті 210 Регламенту Верховної Ради України ставлю на голосування пропозицію про призначення членом Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення

Онопрієнка Максима Валентиновича. Прошу голосувати і підтримати. Голосуємо, колеги.

«За» – 233.

Рішення прийнято.

Покажіть по фракціях і групах.

«Блок Петра Порошенка» – 86, «Народний фронт» – 61, «Опозиційний блок» – 32, «Самопоміч» – 0, Радикальної партії Олега Ляшка – 19, «Батьківщина» – 8, «Воля народу» – 7, «Партія «Відродження» – 0, позафракційні – 20.

Шановні народні депутати, Онопрієнка Максима Валентиновича призначено членом Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення. Давайте привітаємо члена Національної ради України з питань телебачення і радіомовлення з призначенням на відповідальну посаду і побажаємо успіхів у цій нелегкій роботі. Вітаємо! (*Шум у залі*).

Колеги, треба працювати!

Переходимо до наступного розділу – «для включення до порядку денного сесії».

Я прошу всіх залишатися на робочих місцях. Ми повинні включити до порядку денного сесії дуже важливі питання, зокрема щодо реформи освіти, щодо капеланів (сьогодні на Молитовному сніданку ми обіцяли, що розглянемо цей законопроект). Тому прошу всіх зайняти робочі місця, не виходити із залу.

Першою ставлю на голосування пропозицію включити до порядку денного сесії проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання капеланської діяльності у Збройних Силах України та інших утворених відповідно до законів України військових формуваннях» ([№ 10335](#)). Прошу підтримати капеланів і капеланську діяльність і включити законопроект до порядку денного сесії. Прошу голосувати.

«За» – 202.

Я ще раз поставлю, колеги.

Покажіть по фракціях і групах.

Ми сьогодні на Молитовному сніданку говорили, що поставимо сьогодні цей проект і проголосуємо.

Прошу всіх підготуватися до голосування і бути на робочих місцях.

Ставлю на голосування пропозицію включити до порядку денного сесії проект закону щодо врегулювання капеланської діяльності. Голосуйте уважно і відповідально. Кожен голос важливий. Прошу підтримати і проголосувати.

«За» – 206.

На завершенні блоку я ще раз поставлю.

Наступне питання – проект Закону «Про повну загальну середню освіту». Неймовірно наполягає на цьому проекті закону міністр освіти Гриневич і вважає його просто необхідним для продовження реформи освіти. Тому я дуже прошу всіх бути на робочих місцях, не проводити дебатів під час цього голосування.

Прошу підтримати включення до порядку денного сесії проекту Закону «Про повну загальну середню освіту» ([№ 10204](#)). Прошу голосувати і підтримати. Підтримайте освіту, колеги.

«За» – 204.

Ганно, поверніться до залу, будь ласка!

Колеги, це освіта! Голосуйте, будь ласка, а не ходіть по залу під час голосування.

Прошу всіх зайняти робочі місця, підготуватися до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію включити до порядку денного сесії проект Закону «Про повну загальну середню освіту». Я прошу, колеги, усіх бути на робочих місцях і голосувати. Сергію, Ігорю! Голосуйте. Колеги, підтримаймо освіту. Кожен голос має значення.

«За» – 210.

Ідемо далі, потім я повернуся до цього проекту.

Наступне питання – проект Закону «Про державне визнання і підтримку Пласту – Національної скаутської організації України» ([№ 10184](#)). Прошу проголосувати за включення до порядку денного сесії. Голосуйте за Пласт.

«За» – 224.

Я ще раз ставлю на голосування пропозицію включити до порядку денного сесії проект Закону «Про державне визнання і підтримку

Пласту – Національної скаутської організації України» (№ 10184). Кожен голос має вагу. Прошу підтримати Пласт, український молодіжний рух. Голосуймо за Пласт.

«За» – 231.

Рішення прийнято.

Наступне питання – проект Постанови «Про внесення змін до додатка до Постанови Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2019 році» ([№ 10295](#)). Прошу підтримати включення до порядку денного сесії. Голосуймо.

«За» – 239.

Рішення прийнято.

Наступне питання – проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про звернення громадян» щодо реалізації конституційного права на звернення особами, які визнані судом недієздатними» ([№ 10041](#)). Прошу проголосувати за включення до порядку денного сесії. Прошу підтримати.

«За» – 238.

Рішення прийнято.

Наступне питання – проект Закону «Про внесення зміни до додатка № 3 до Закону України «Про Державний бюджет України на 2019 рік» щодо фінансової підтримки громадських об'єднань ветеранів» ([№ 10003](#)). Прошу підтримати включення до порядку денного сесії. Голосуймо.

«За» – 219.

Я ще раз поставлю, колеги. Прошу повернутися на робочі місця.

Ставлю на голосування пропозицію про включення до порядку денного сесії законопроекту № 10003 щодо фінансової підтримки громадських об'єднань ветеранів. Прошу голосувати і підтримати. Голосуймо.

«За» – 216.

Ще менше голосів.

Наступне питання – проект Закону «Про внесення зміни до статті 121 Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за порушення правил користування ременями безпеки або мотошоломами» ([№ 10131](#)). Прошу підтримати пропозицію про включення до порядку денного сесії. Голосуймо.

«За» – 242.

Рішення прийнято.

Наступне питання – проект Закону «Про внесення змін до статті 133¹ Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо посилення відповідальності за безпідставну відмову у пільговому перевезенні окремих категорій громадян» ([№ 10004](#)). Прошу підтримати пропозицію про включення до порядку денного сесії. Прошу голосувати.

«За» – 245.

Рішення прийнято.

Наступне питання – проект Постанови «Про подальшу роботу над законопроектом про внесення змін до статті 41 Конституції України щодо реалізації прав українських громадян на землю, збереження власності на сільськогосподарські землі в руках громадян України та сталого розвитку села на основі фермерських господарств» ([№ 6236-П](#)). Пропозиція про включення до порядку денного сесії для прийняття рішення. Прошу голосувати і підтримати. Голосуємо.

«За» – 230.

Рішення прийнято.

Колеги, я хочу повернутися до питань про освіту і про капеланів. Тому, шановні колеги, я прошу всіх вас зараз сконцентруватися. Я ще раз поставлю на голосування пропозицію про включення до порядку денного сесії проекту Закону «Про повну загальну середню освіту». Це надзвичайно важливе питання. Кожен голос має значення. Я прошу всіх підтримати реформу освіти.

Отже, ставлю на голосування пропозицію про включення до порядку денного сесії проекту Закону «Про повну загальну середню освіту» ([№ 10204](#)). Я прошу всіх відповідально проголосувати. Голосуймо. Підтримаймо реформу освіти.

«За» – 221.

Кількох голосів не вистачило. Я бачу, що не встигли.

Я прошу всіх зайняти робочі місця. П'ять голосів для реформи освіти. Прошу голів фракцій провести профілактичні бесіди, щоб усі брали участь у голосуванні.

Ще раз ставлю на голосування пропозицію включити проект Закону «Про повну загальну середню освіту» ([№ 10204](#)) до порядку денного сесії і перейти до його розгляду відразу після включення. Хто підтримує цю пропозицію, прошу голосувати і підтримати.

«За» – 220.

Я поставлю ще раз, але ви, будь ласка, беріть участь у голосуванні.

Покажіть по фракціях і групах.

«Блок Петра Порошенка» – 78, «Народний фронт» – 62, «Опозиційний блок» – 0, «Самопоміч» – 15, Радикальної партії Олега Ляшка – 17, «Батьківщина» – 9, «Воля народу» – 4, «Партія «Відродження» – 5, позафракційні – 30.

Колеги, я прошу зайняти робочі місця і підтримати цю пропозицію.

Ставлю на голосування пропозицію включити проект Закону «Про повну загальну середню освіту» ([№ 10204](#)) до порядку денного сесії. Прошу голосувати і підтримати. Голосуйте дуже уважно. Кожен голос має значення, тому я прошу всіх членів фракцій бути на місцях і голосувати. Підтримаймо реформу освіти.

«За» – 232.

Рішення прийнято.

Заключне голосування щодо капеланів. Давайте так само змобілізуємося.

Ставлю на голосування пропозицію включити до порядку денного сесії проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо врегулювання капеланської діяльності у Збройних Силах України та інших утворених відповідно до законів України військових формуваннях» ([№ 10335](#)). Прошу голосувати і підтримати капеланів. Кожен голос має значення. Голосуємо.

«За» – 232.

Рішення прийнято.

Ми сьогодні включили до порядку денного багато законопроектів. Це успіх.

Переходимо до наступного питання порядку денного – до проекту Постанови «Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, національних парламентів держав світу щодо засудження порушення прав корінних народів у Російській Федерації» ([№ 10125](#)). Це законопроект Чубарова.

Колеги, давайте працювати динамічно. Ми встигнемо прийняти сьогодні багато законопроектів. Я прошу підтримати розгляд за скороченою процедурою. Прошу проголосувати і підтримати.

«За» – 212.

Рішення прийнято.

Запрошую до доповіді народного депутата України Висоцького Сергія Віталійовича. Будь ласка.

ВИСОЦЬКИЙ С.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань свободи слова та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Дякую, пане Голово! Дякую, шановні колеги! До вашої уваги пропонується проект постанови Верховної Ради про звернення до міжнародних організацій щодо засудження порушення прав корінних народів у Росії.

Українці як ніхто інший знають, яким чином Російська імперія, а потім Радянський Союз вчиняли асиміляцію колонізованих народів. Ми знаємо, як забороняли нашу мову, як знищували українську інтелігенцію. Ми знаємо, що від спалення Казані в XVI столітті Росія була тюрмою народів і робила все для того, щоб створити новий вид людини – людини без коріння, людини без Батьківщини, людини без своєї мови, щоб підпорядкувати всі народи і Російської імперії, і радянської імперії закликає та нуждає Москви.

Сьогодні продовжується пригнічення корінних народів у Росії. У Татарстані, Башкортостані, Чечні черкеси та багато інших народів зазнають утисків і щодо культурних питань, і щодо власної мови, їм не дозволяється відкривати ані культурні центри, ані сповідувати свою релігію, їхні активісти зникають, їх вбиває російський режим.

Ми повинні звернути увагу міжнародного співтовариства на права корінних народів у Росії і допомогти їм вивільнитися з цієї імперії, з цієї тюрми народів.

Ми бачимо, як Російська Федерація роздмухує тему, що вперше за всю історію України в нас є парламент, який може захищати національні права українців, нашу мову, нашу віру, нашу національну ідентичність. Давайте зробимо все для того, щоб здолати ці спекуляції Москви в міжнародному співтоваристві і щоб...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд.

ВИСОЦЬКИЙ С.В. Дякую. Давайте зробимо все для того, щоб міжнародне співтовариство не піддавалося на спекуляції Москви щодо національних прав незалежної Української держави і нашого народу і звернуло увагу на те, як корінні народи в Російській Федерації зазнають пригнічення. Будь ласка, голосуйте «за».

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

До співдоповіді запрошується голова комітету Ганна Миколаївна Гопко. Будь ласка.

ГОПКО Г.М., *голова Комітету Верховної Ради України у закордонних справах (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»).* Добрий день, шановні колеги. За останні шість років російської агресії ми в зовнішній політиці домоглися дуже багатьох значних успіхів, але сьогодні маємо робити наступальні кроки. Саме такою є наша заява-звернення до ООН, до парламентських асамблей ОБСЄ, НАТО, Ради Європи. Ми закликаємо світ звернути увагу на те, що робиться на території Російської Федерації, як Російська Федерація, яка розповідає про себе як про багатонаціональну державу і про удавану турботу про малочисленні народи, насправді проводить курс на асиміляцію корінних народів, переслідуючи тих, які насмілюються їй протидіяти.

У мене в кабінеті висить карта республік Ідель-Уралу, це шість республік, 12 мільйонів громадян, одна з них – Татарстан. Ми бачимо, наскільки Російська Федерація порушує, зокрема, положення Декларації ООН про права корінних народів, позбавляє реєстрації або оголошує екстремістськими національні товариства, перешкоджає діяльності громадських об'єднань корінних народів. Тому 19 народних депутатів, представники різних фракцій і груп, зареєстрували це звернення. Я вважаю, що в цьому скликанні ми маємо за нього проголосувати і звернути увагу світу. Україна як суб'єкт має показати те, що ми висловлюємо солідарність.

Один із ще свіжих прикладів – це забруднення російської нафти хлорорганічними сполуками, що становить екологічну загрозу народам Татарстану і Башкортостану. Сьогодні з цієї трибуни я хотіла б подякувати тим людям, які зараз проживають на території Російської

Федерації, представникам корінних народів, які у 2014 році не побоїлися засудити політику Кремля, за те, що вони виступили за територіальну цілісність і суверенітет України.

Голосуючи за цей проект постанови, ми висловлюємо свою солідарність, демонструємо свою суб'єктність і звертаємо увагу світу на порушені там права.

Шановні колеги, прошу також підтримати права людей на тимчасово окупованих територіях і в Криму і закликаю вас прийти...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, переходимо до прийняття рішення. Прошу всіх зайти до залу і зайняти робочі місця. Ми маємо зараз високий рівень мобілізації і можемо прийняти ряд важливих законів, тому необхідно бути на місцях. Ви потім проведете брифінги і дасте коментарі. Зараз прошу всіх заходити до залу і зайняти робочі місця. Прошу всіх підтримати проект постанови.

Ставлю на голосування проект Постанови «Про Звернення Верховної Ради України до Організації Об'єднаних Націй, Парламентської Асамблеї Ради Європи, Парламентської Асамблеї НАТО, Парламентської Асамблеї ОБСЄ, національних парламентів держав світу щодо засудження порушення прав корінних народів у Російській Федерації». Прошу всіх проголосувати і підтримати. Це, справді, важливе голосування, тому поверніться з лож. Кожен голос має значення. Голосуйте дуже відповідально. Підтримуйте звернення.

«За» – 185.

Очевидно, не всі зорієнтувалися.

Зараз зачитаю по фракціях і групах.

«Блок Петра Порошенка» – 77, «Народний фронт» – 41, «Опозиційний блок» – 0, «Самопоміч» – 15, Радикальної партії Олега Ляшка – 11, «Батьківщина» – 9, «Воля народу» – 3, «Партія «Відродження» – 3, позафракційні – 26.

Я бачу, що картка не спрацювала, але прошу всіх зараз бути на місцях, подивитися, кого немає, і запросити до залу. Я звертаюся до голів фракцій, подивіться кого немає в залі. Прошу всіх зайти до залу і зайняти робочі місця.

Колеги, перше голосування – за повернення до розгляду (*Шум у залі*). Добре, тоді поставлю ще раз. Колеги, мені говорять, що проект постанови не ставиться для повернення. Колеги, займайте робочі місця, не виходьте із залу.

Ставлю на голосування пропозицію повернутися до проекту постанови № 10125. Прошу проголосувати і підтримати засудження порушення прав корінних народів у Російській Федерації. Голосуймо.

«За» – 212.

Ще не всі підійшли. Тільки-но депутати починають виступати, із залу виходять 10-15 чоловік. Будь ласка, не вчіть мене приймати рішення, а краще допоможіть закликати депутатів до залу. Я вас благаю, не виходьте з залу.

Покажіть по фракціях і групах, будь ласка.

«Блок Петра Порошенка» – 83, «Народний фронт» – 49, «Опозиційний блок» – 0, «Самопоміч» – 17, Радикальної партії Олега Ляшка – 17, «Батьківщина» – 9, «Воля народу» – 2 (Ярославе, дайте більше голосів, це ж можливо), «Партія «Відродження» – 3 (колеги, підтримайте, це ж правильне звернення), позафракційні – 32.

Колеги, прошу зайняти робочі місця.

Пан Чубаров просить слова, щоб закликати депутатів підтримати, але, думаю, всі й так розуміють важливість цього звернення. Тарасюк також просить всіх підтримати.

Прошу підготуватися до голосування і підтримати першу пропозицію – про повернення до розгляду проекту постанови № 10125. Кожен голос має значення. Прошу проголосувати і підтримати. Голосуймо. Кожен голос важливий. Голосуймо уважно і відповідально. Прошу підтримати.

«За» – 216.

Колеги, давайте я ще раз поставлю на голосування. Не виходьте із залу під час таких голосувань. Я прошу всіх зайти до залу, подивитися, кого немає поруч.

Пане Чубаров, 1 хвилина. Будь ласка.

ЧУБАРОВ Р.А., член Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, національних меншин і міжнаціональних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні колеги, здається, тут усе зрозуміло: аби допомогти собі, Україні відновити свою територіальну цілісність, звільнити Крим, Донбас нам треба не лише максимально змобілізуватися всередині країни, а й об'єднати міжнародних партнерів навколо

України, підтримати підневільні народи в Росії, щоб вони стали за свою свободу.

Голосування за цей проект постанови – це безпосередньо ще один крок до деокупації Криму і звільнення Донбасу. Це ще один крок задля того, щоб змусити Росію повернутися в межі міжнародного права, якщо – ні, то тоді нехай підневільні народи Росії за нашої підтримки, за підтримки міжнародної спільноти отримають свою свободу, і нехай та Росія, яка є агресором і окупантом, у такому вигляді перестане існувати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Отже, шановні народні депутати, займайте робочі місця. Колеги-патріоти, не виходіть з залу! Покличте Петренка назад.

Прошу зайняти робочі місця. Щойно кілька людей вийшли із залу. Попросіть їх повернутися. Я прошу підготуватися до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію повернутися до проекту постанови № 10125 щодо засудження порушення прав корінних народів у Російській Федерації. Прошу максимально змобілізуватися і проголосувати. Почуйте заклик Чубарова і підтримайте проект постанови. Прошу проголосувати за повернення. Голосуймо і підтримуймо.

«За» – 221.

Не вистачило п'яти голосів. Бачу, що не встиг Логвинський.

Колеги, я ставлю на голосування пропозицію повернутися до проекту постанови № 10125. Прошу кожного взяти участь у голосуванні. Прошу голосувати і підтримати. Кожен голос має вагу, кожен голос має значення. Голосуймо, підтримуймо.

«За» – 235.

Повернулися.

Тепер я ставлю на голосування проект постанови [№ 10125](#) для прийняття за основу та в цілому з урахуванням пропозицій комітету. Будьте на місцях, підтримайте, колеги. Голосуємо.

«За» – 234.

Постанову прийнято. Вітаю вас! *(Оплески)*.

Тепер, колеги, є величезне прохання міністра освіти, щоб ми розглянули проект Закону «Про повну загальну середню освіту». Я можу продовжити засідання на 5-10 хвилин, і ми зможемо встигнути його розглянути. У мене прохання до всіх не розходитися і виступати максимально лаконічно. Підтримайте мене, колеги, і підтримайте освіту.

Оголошую про перехід до розгляду проекту Закону «Про повну загальну середню освіту» ([№ 10204](#)) і прошу підтримати його розгляд за скороченою процедурою. Прошу проголосувати.

Я продовжую засідання до 15 хвилин.

«За» – 163.

Рішення прийнято.

Запрошую до доповіді спочатку міністра освіти, потім – першого заступника голови комітету. Прошу виступати дуже коротко.

Лілія Гриневич. Будь ласка.

ГРИНЕВИЧ Л.М., *міністр освіти і науки України*. Шановні народні депутати, шановні українці, всі, які дивляться цю трансляцію! Ви знаєте, ми розпочали масштабну реформу освіти. Я дякую парламенту, що ми зробили дуже важливий крок і у 2017 році прийняли Закон «Про освіту». Розпочалася реформа «Нова українська школа». Закон «Про освіту» – це фундамент. Але для того, щоб будувати стіни і закріпити цю освітню реформу як стратегічний пріоритет держави, нам необхідно прийняти проект Закону «Про повну загальну середню освіту». Це буде закон нових можливостей, спрямований на нову мету освіти.

Мета освіти в тому, щоб ми могли дати нашим дітям усі можливості, компетентності, необхідні їм для успішного життя, для їх самореалізації, для розбудови країни відповідальними громадянами. Такий закон надасть у цьому плані нові можливості і для учнів, щоб досягнути такої мети освіти, і для вчителів, і для батьків, і для освітніх управлінців.

Кожна новела цього законопроекту розгортає механізми впровадження, яким чином забезпечити те, що закладено в Законі «Про освіту». Зокрема для дітей дуже важливою можливістю стане побудова індивідуальної траєкторії навчання. У чому це полягає? Наприклад, якщо дитина ходить до музичної чи до спортивної школи, вона може

зарахувати цей навчальний час і свої досягнення до шкільного навчального плану.

Так само для нас важливо, що батьки зможуть звернутися до керівника навчального закладу і гармонізувати ті заняття дитини з її безпосереднім освітнім процесом у школі. Це стосується і домашнього навчання, коли можна зарахувати з відповідним інтервалом результати навчання...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд, будь ласка.

ГРИНЕВИЧ Л.М. Передбачено також розширення можливості впливу батьків на навчальний процес. Більше автономії отримають педагогічні колективи і керівники навчальних закладів. Усі ці фактори разом повинні, справді, підвищити якість середньої освіти.

Законопроект надважливий. Шановні народні депутати, дуже просимо вас прийняти його в першому читанні (*Шум у залі*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від комітету – Співаковський Олександр Володимирович, 1 хвилина.

СПІВАКОВСЬКИЙ О.В., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань науки і освіти (одномандатний виборчий округ № 182, Херсонська область, партія «Блок Петра Порошенка»).* Шановні друзі! Шановні колеги! Враховуючи скорочений режим обговорення, хочу сказати, що вчора відбулося розширене засідання комітету, де мали можливість виступити абсолютно всі експерти, які мали різні погляди. Ми мали повний консенсус.

Комітет ухвалив рішення підтримати прийняття законопроекту лише за основу. Я обіцяю, що між першим і другим читаннями ми врегулюємо всі дискусійні питання і для цього створимо робочу групу (вона фактично вже створена) під керуванням колеги народного депутата Тараса Кременя. Ми зможемо за два-три тижні вирішити ці питання і вийти на друге читання. Це дасть нам можливість побудувати нормальний освітній простір у повній загальній середній освіті.

Шановні колеги, це прогресивний законопроект, прийняття якого фактично дасть змогу сформуванню нову освітню парадигму в загальній

середній освіті. Тому прошу всіх проголосувати. Я обіцяю, що ми знайдемо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Колеги, у нас більше не буде шансів. Я прошу всіх зайти до залу. Переходимо до прийняття рішення. Ідеться про одну з наймасштабніших реформ, яку ми проводимо, – про реформу освіти. Ми зараз маємо великий шанс посприяти в її продовженні в загальних середніх освітніх закладах. Тому я прошу, колеги, бути в цей момент відповідальними за ті реформи, які ми розпочали, бути на робочих місцях. Голови фракцій, подивіться, кого немає в залі, і запросіть їх до залу.

Колеги, ставлю на голосування проект Закону «Про повну загальну середню освіту» (№ 10204) для прийняття за пропозицією комітету лише за основу. Далі ми зможемо доопрацювати. Я вимагаю від усіх зайти до залу і взяти участь у голосуванні. Прошу всіх займати робочі місця і підтримати реформу освіти, проголосувати за прийняття за основу проекту № 10204. Прошу голосувати і підтримати. Голосуйте відповідально і злагоджено, підтримуйте реформу освіти. Гриневич благає всіх проголосувати і підтримати. Голосуємо.

«За» – 224.

Не вистачило двох голосів.

Займіть робочі місця, будь ласка, не виходьте із залу.

Я ставлю на голосування першу пропозицію – повернутися до розгляду проекту закону № 10204. Прошу проголосувати і підтримати пропозицію про повернення. Уважно голосуємо. Кожен голос має значення. Голосуйте.

«За» – 227.

Повернулися.

Тепер ставлю на голосування проект закону № 10204 для прийняття за основу, як просить комітет. Прошу, колеги, усіх взяти участь у голосуванні. Голосуємо за прийняття проекту Закону «Про повну загальну середню освіту» (№ 10204) за основу. Підтримуємо, колеги. Голосуємо уважно. Кожен голос має вагу.

«За» – 229.

Рішення прийнято.

Колеги, скажіть мені, ми могли б проголосувати за Пласт? Я пропоную за законопроект про Пласт і за законопроект за авторством Княжицького щодо відзначення пам'ятних дат і ювілеїв проголосувати за скороченою процедурою. Це ті проекти, з приводу яких ми зверталися.

Прошу задля Пласту всім зібратися в залі.

Ставлю на голосування пропозицію розглянути проект Закону «Про державне визнання і підтримку Пласту – національної скаутської організації України» ([№ 10184](#)) за скороченою процедурою. Голосуємо.

«За» – 194.

Рішення прийнято.

Кривенко, 30 секунд. Будь ласка.

КРИВЕНКО В.М., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»)*. Шановні колеги! Автори законопроекту – 62 народні депутати. Є офіційне звернення митрополита Епіфанія до всіх народних депутатів підтримати його. Я дякую профільному комітету, де є представники всіх фракцій, які одноставно підтримали цей законопроект: і «Батьківщина», і Радикальна партія, і «Самопоміч», і «Народний фронт». Велике прохання підтримати, тому що фактично такі закони є в Ізраїлі, у Сполучених Штатах Америки. Для нас також це надважливо.

Прийняття закону не потребуватиме додаткового фінансування і закладає можливість для місцевих органів влади і на центральному рівні підтримувати цю організацію. Прошу прийняти.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Переходимо до прийняття рішення. Прошу всіх зайняти робочі місця і підтримати українську скаутську організацію Пласт. Це обов'язок кожного народного депутата зараз, у цю хвилину, тому переконливо прошу бути на робочих місцях.

Ставлю на голосування проект Закону «Про державне визнання і підтримку Пласту – Національної скаутської організації України» ([№ 10184](#)) для прийняття за пропозицією комітету за основу та

в цілому з техніко-юридичними правками. Прошу голосувати. Підтримуймо Пласт, українську молодь. Голосуймо.

«За» – 228.

Закон прийнято (*Оплески*).

Колеги, проект постанови про ювілейні дати так само приймемо, як ви відчуваєте? Приймемо. Тоді всі залишайтеся на місцях.

Ставлю на розгляд проект Постанови «Про внесення змін до додатка до Постанови Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2019 році» ([№ 10295](#)).

Перше голосування – про розгляд за скороченою процедурою. Прошу підтримати.

Ніхто не виходьте із залу. Будь ласка. Прошу всіх заходити до залу. Через хвилину відбудеться голосування.

«За» – 179.

Рішення прийнято.

До доповіді запрошується Княжицький Микола. Будь ласка, пане Миколо.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л., голова Комітету Верховної Ради України з питань культури і духовності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Народний фронт»). Дякую. Говоритиму коротко. Комітет на своєму засіданні 15 травня 2019 року розглянув питання щодо внесення на розгляд Верховної Ради України проекту Постанови «Про внесення змін до додатка до Постанови Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних і дат і ювілеїв у 2019 році» і рекомендував Верховній Раді прийняти проект постанови за основу та в цілому.

Ми підтримуємо Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова, Подільський державний аграрно-технічний університет і пропонуємо відзначити ювілей від дня народження художника, який народився на Харківщині, Іллі Рєпіна, автора знаменитої картини про козаків, які пишуть листа султану.

Дякую і прошу підтримати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування проект Постанови «Про внесення змін до додатка до Постанови Верховної Ради України «Про відзначення пам'ятних дат і ювілеїв у 2019 році» (№ 10295) для прийняття за пропозицією комітету за основу та в цілому з техніко-юридичними правками. Прошу проголосувати і підтримати. Голосуємо уважно, колеги, кожен голос важливий.

«За» – 241.

Постанову прийнято. Вітаю, колеги! Це були відповідальні і державницькі рішення Верховної Ради України.

Зараз я змушений оголосити перерву на 30 хвилин. О 12 годині 30 хвилин я прошу всіх зайти до залу для продовження нашої непростой, але такої потрібної для країни роботи.

Дякую.

(Після перерви)

ГОЛОВУЮЧИЙ. Наступне питання порядку денного – проект Постанови «Про відставку Прем'єр-міністра України Гройсмана Володимира Борисовича» ([№ 10341](#)).

Я запросив на 12 годину 30 хвилин Прем'єр-міністра України і весь склад уряду і прошу всіх народних депутатів заходити до залу для продовження нашої роботи.

Колеги, прошу всіх заходити до залу.

Хочу повідомити, що я запросив до Верховної Ради України Прем'єр-міністра України і членів Кабінету Міністрів. Привітаймо їх!

Хочу повідомити, що на ваш розгляд вноситься проект Постанови «Про відставку Прем'єр-міністра України Володимира Борисовича Гройсмана» (№ 10341).

Відповідно до статі 85 Конституції України до повноважень Верховної Ради України належить вирішення питання про відставку Прем'єр-міністра України. Згідно з частиною другою статті 115 Конституції України, частиною першою статті 15 Закону «Про Кабінет Міністрів України» Прем'єр-міністр має право заявити Верховній Раді України про свою відставку.

Прем'єр-міністр України Володимир Борисович Гройсман надіслав до Верховної Ради України свою заяву про відставку 23 травня 2019 року. Відповідно до статті 15 Закону «Про Кабінет Міністрів

України» Верховна Рада розглядає питання про відставку Прем'єр-міністра України не пізніше, ніж на десятий день після надходження заяви про відставку, якщо вона надійшла під час чергової сесії Верховної Ради України.

Згідно зі статтею 115 Конституції України, статтею 15 Закону «Про Кабінет Міністрів України» Прем'єр-міністр звільняється з посади з дня прийняття рішення про його відставку на пленарному засіданні Верховної Ради України. Прийняття Верховною Радою України рішення про відставку Прем'єр-міністра має наслідком відставку всього складу Кабінету Міністрів України.

Шановні колеги, пропонується такий порядок розгляду питання: виступ Прем'єр-міністра України Володимира Борисовича Гройсмана – до 10 хвилин, доповідь голови підкомітету Комітету з питань правової політики та правосуддя Наталії Новак – до 5 хвилин, виступи від фракцій і груп, народних депутатів – 6 хвилин, потім – прийняття рішення. Тобто ми йдемо за процедурою повного читання.

Переходимо до розгляду проекту постанови № 10341. Запрошую до виступу Прем'єр-міністра України Володимира Борисовича Гройсмана. Будь ласка.

ГРОЙСМАН В.Б., *Прем'єр-міністр України*. Вельмишановний пане Голово Верховної Ради України, шановні народні депутати України, дорогі українці! Три роки тому в цьому залі ви прийняли рішення підтримати мою кандидатуру на посаду Прем'єр-міністра України. Я сказав про те, що для мене надзвичайно відповідальне завдання забезпечити в країні стабільність і не допустити в таких складних умовах будь-яких кризових явищ.

Рішення, які ми приймали, найперше стосувалися того, щоб досягти цих цілей. Хочу подякувати кожному українцю за все, що ми зробили разом. Я абсолютний реаліст і розумію, що далеко ще не все зроблено в нашій державі, але для того, щоб бути швидшими, ефективнішими, ми маємо консолідувати зусилля не тільки уряду України, а й українського парламенту. У різні часи ми з вами приймали непрості і дуже часто важкі рішення. Але я хочу подякувати кожному народному депутату України, який виконував свій обов'язок і приймав державницькі рішення для того, щоб країна стала сильнішою.

Виступаючи з цієї трибуни минулої п'ятниці, я сказав про те, що в нас з'явилася ще одна можливість бути швидшими й ефективнішими. Я глибоко переконаний у тому, що після виборів Президента України перед нами всіма відкрилися можливості для консолідації щодо прийняття найактуальніших питань порядку денного. Я сказав про те, що ми маємо бути швидкими в прийнятті необхідних рішень, які змінять неефективну політичну систему. Ми можемо разом об'єднатися і прийняти ті закони, які раніше не знаходили підтримки в цьому залі.

Я вірю в те, що ці економічні закони дуже позитивно впливатимуть на економіку. Ми могли пришвидшити рух України до Європейського Союзу шляхом прийняття нормальних законів, які лежать сьогодні в парламенті і затверджені як наша спільна дорожня карта європейської інтеграції. Це були надзвичайно важливі рішення.

Але в понеділок Президент сказав про те, що він звертається до уряду з проханням подати у відставку. То я хочу сказати таке: я ніколи у своєму житті не тримався за жодну посаду і не збираюся триматися. Я подав заяву про відставку, яку ми з вами сьогодні розглядаємо.

З іншого боку, я завжди був відповідальним і ніколи не боявся відповідальності. Усі ці три роки кожного ранку я розумів свою відповідальність за справи в країні. Я усвідомлюю, наскільки нам з вами непросто, але найголовніше, наскільки сьогодні непросто рядовому українському громадянину. Кожна людина потребує від нас із вами прийняття рішень і їхньої реалізації. Вважаю, що відповідальність – це та якість, яка допоможе нам і в майбутньому стати сильнішими.

Але за останні десять днів пролунав ряд різних заяв, у тому числі почали говорити про дефолт. А що таке дефолт? Це обнулення доходів українців, це неконтрольована інфляція, це зупинка економічного зростання, це незрозумілий курс національної валюти.

Я хочу точно вам сказати, що це не мій сценарій, це не сценарій для українців. Тому що для кожної людини такий сценарій принесе економічні й соціальні втрати. А наше з вами завдання – не допустити будь-яких криз у нашій державі, робити все для того, щоб держава розвивалася і щоб усі ті зміни, які ми започаткували, не оцінювати сьогодні як напівфабрикат, а завершити впровадженням у дію.

Я можу сказати, що поважаю будь-яке рішення Верховної Ради. Хочу ще раз подякувати депутатам. Пане Голово, хочу подякувати вам і подякувати кожному українцю.

Слава Україні!

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. Героям слава! (*Оплески*).

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Запрошую до доповіді голову підкомітету Комітету з питань правової політики та правосуддя Наталю Василівну Новак. Будь ласка.

НОВАК Н.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановні депутати! Як повідомив Голова Верховної Ради Парубій, 23 травня надійшла заява від Прем'єр-міністра Гройсмана про свою відставку.

Згідно із законодавством Верховна Рада розглядає питання про відставку Прем'єр-міністра України не пізніше ніж на десятий день після надходження заяви про відставку, якщо вона надійшла під час чергової сесії Верховної Ради, і не пізніше першого пленарного тижня наступної чергової сесії, якщо така заява надійшла у міжсесійний період.

Голова Верховної Ради доручив Комітету з питань правової політики і правосуддя розглянути питання щодо відставки Прем'єр-міністра.

Вчора, 29 травня, Комітет Верховної Ради з питань правової політики та правосуддя на своєму засіданні розглянув питання щодо відставки Прем'єр-міністра Гройсмана та ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України визначитися шляхом голосування щодо відставки Прем'єр-міністра України.

Хочу повідомити, що особисто для мене це символічно, оскільки на засіданні фракції я єдина голосувала проти призначення Гройсмана на посаду Прем'єр-міністра. Прем'єр-міністр Гройсман сказав, що він покаже, як керувати державою, але, вибачте, жодного разу не звітував про результати своєї діяльності перед парламентом.

Ради справедливості треба сказати, що Прем'єр-міністр подавав звіт щодо виконання програми діяльності уряду. Але, мабуть, за домовленістю більшості депутатського корпусу, керівництва Верховної Ради ці питання не вносилися до порядку денного Верховної Ради. Таким чином, парламент був позбавлений своєї основної функції – парламентського контролю, що свідчить про нищення парламентаризму в Україні. Парламент не повинен бути ані додатком Адміністрації Президента, ані додатком Кабінету Міністрів України. Я хочу сказати, коли нищиться парламентаризм, це неприпустимо в жодній демократичній країні світу.

Але враховуючи, що це питання все-таки, політичне і під час відставки уряду, на жаль, ми не будемо оцінювати реальні досягнення, здобутки або недоліки уряду, тому комітет рекомендував народним депутатам України визначитися кожному окремо, кожній депутатській фракції шляхом голосування щодо відставки Прем'єр-міністра Гройсмана.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Переходимо до виступів від депутатських фракцій і груп. Прошу провести запис.

Від фракції «Самопоміч» до слова запрошується Березюк Олег Романович.

БЕРЕЗЮК О.Р. Вельмишановний пане Голово, шановні пані і панове! Уряд ринковиків, а на ринку є правило: клієнт завжди правий, а якщо клієнт не правий, дивися правило номер один – клієнт завжди правий.

Таке враження, що уряд з очільником ображені. Не треба ображатися на людей. Люди зробили свій вибір, і це означає, що вони праві. Люди оцінили свій стан, незважаючи на доповіді, зі свого гаманця, зі своїх кишень після того, як заплатили всі комунальні послуги, вийшли із супермаркету, заправили автомобіль. Для них це реальна оцінка економіки країни, і вони тут праві.

Люди також зараз вводяться в оману цією метушною навколо відставки, бо не всі знають, що уряд, як би сьогодні не відбулося голосування, виконуватиме свої обов'язки до набрання повноважень

наступним урядом, несучи відповідальність за виконавчу владу в країні. Це також важливо знати: у нашій країні є спадковість влади, бо це – демократія.

Люди розуміють, а може, деякі й не знають, що багато обіцянок не виконано, зокрема обіцянки про збільшення надходжень до бюджету від митниці, залишилася дірка і наповнює кишені тих, хто грабує Українську державу, не прийнято закону про податок на виведений капітал, який мав би підтримати малих і середніх підприємців для того, щоб вони стали інвесторами свого бізнесу, а це означає, що й Української держави.

Ще одне, шановні колеги. Ми з вами жодного разу, на жаль, в умовах демократії і парламентсько-президентської республіки не чули звіту українського уряду в цій залі, а це важлива річ для того, щоб оцінити, дати вотум довіри або недовіри уряду. Якщо цей уряд демократичний, він має прийти зі скрупульозним звітом своїх перемог і поразок, проблем і невиконаних речей, можливо, з рекомендацією для наступного покоління та отримати вотум довіри або недовіри в цьому залі. Звичайно, піти з вотумом недовіри – це непросто. Тому не треба кидатися заявами, треба прийти зі звітом і показати людям, що ж ми сьогодні маємо в країні. Це було б чесно, зрозуміло і демократично у парламентсько-президентській республіці.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Від Радикальної партії – Олег Ляшко.

ЛЯШКО О.В. Радикальна партія. Наша команда голосує за відставку Прем'єр-міністра Володимира Гройсмана. Поясню чому.

Перше. Хвалені й розказувані темпи економічного розвитку, які начебто демонструє Україна, насправді, нижчі, ніж загальносвітові. Ми продовжуємо сидіти в економічній ямі. Замість радикального економічного прориву – проведення політики сировинної залежності і жалюгідного виживання. Слепе копіювання і виконання вказівок ззовні, зокрема меморандуму Міжнародного валютного фонду, внаслідок цього країна на порозі дефолту. Ось до чого довело сліпе виконання вказівок Міжнародного валютного фонду.

Сировинна структура економіки. Ви хвалитеся зростанням експорту, але якщо подивитися в структуру експорту – це сировина.

Немає промислової політики, немає підтримки національного виробництва, немає доступних кредитів для національних виробників, копійчані підвищення зарплати і пенсій не перекривають зростання тарифів, зростання цін, зростання комуналки. Зовнішнє управління, коли ходять по всьому світу, позичають і кажуть: там взяти, там взяти, там позичити, а інакше – дефолт і не виживемо.

Замість принизливого жебракування по всьому світу Україні треба нова економічна політика, і саме її ми пропонуємо. Припинити торгувати землею, сировиною і дешевою робочою силою.

До речі, оцінка роботи і Президента Порошенка, і нинішньої влади – це мільйони українців, які за ці роки виїхали за кордон. Ось справжній вирок тій економічній політиці, яка проводиться останніми роками, коли українці не можуть знайти роботи у рідній країні.

Ми пропонуємо інший план розвитку. Ми вимагаємо від Президента Зеленського скасувати рішення уряду про підвищення цін на газ. Ми вимагаємо перегляду Державного бюджету, вичистити звітти всі корупційні схеми, які були вставлені колишнім Президентом, і вивільнені ресурси спрямувати на збільшення заробітних плат і пенсій. Неподолана корупція на митниці, в офшорних гаванях, у податковій – це ті ресурси, які повинні служити українцям.

І ключове. Я вважаю, Володимире Борисовичу, абсолютно безвідповідально у кризовий час писати заяву та йти у відставку. Вам сказав Президент, який ніякого стосунку не має до формування уряду, – ви відразу написали заяву. А завдяки кому ви тут сидите? У вас же була коаліція, була парламентська більшість. Чому ж ви в них не запитаете, а виконуєте команди тих, які жодного стосунку у парламентсько-президентській республіці не мають до формування уряду і Кабінету Міністрів?

Тому ми наполягаємо...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд, будь ласка.

ЛЯШКО О.В. Тому ми наполягаємо на тому, щоб Президент Зеленський виконував виключно ті свої повноваження, які передбачені Конституцією, а парламент – свої. Нам потрібні новий парламент і новий уряд, для якого буде пріоритетом зростання економіки і добробут українців.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від фракції «Народний фронт» до виступу запрошується голова фракції Максим Бурбак. Будь ласка.

БУРБАК М.Ю., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України у справах ветеранів та осіб з інвалідністю (одномандатний виборчий округ № 204, Чернівецька область, політична партія «Народний фронт»).* Прем'єр-міністр Володимир Гройсман подав у відставку після заяви і звернення Президента. Новий Президент не подав кандидатури на посаду Прем'єр-міністра, адже Рада розпущена. Тому ми вважаємо, що Прем'єр-міністр Володимир Гройсман повинен далі працювати, адже не можна допускати хаосу в економіці та вакууму у виконавчій гілці влади.

«Народний фронт» не підтримує відставки Прем'єр-міністра Володимира Гройсмана.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Від фракції «Опозиційний блок» до слова запрошується Наталія Королевська. Будь ласка.

КОРОЛЕВСЬКА Н.Ю., *член Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики, зайнятості та пенсійного забезпечення (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційний блок»).* Шановні колеги, уряде! Я хочу нагадати п'ять «найголовніших» досягнень цього уряду.

Перше – це, безумовно, мегакорупція, завдяки якій наша країна ввійшла до переліку світових держав-лідерів щодо корупції. Це велика ганьба для кожного з нас.

Друге – це тотальне зубожіння людей. Шановні колеги, пенсія – 54 долари, і це після тієї хваленої реформи, про яку ми всі чули. Слухайте, якщо зараз вийти на вулицю і запитати в пенсіонера, що він думає про уряд Гройсмана, то цензурної лексики, я гадаю, ми не почуємо.

Шановні колеги, за ці три роки майже кожна родина в нашій країні, особливо сім'ї з дітьми, позбавлена будь-якого захисту з боку держави.

Третє – еміграція. Зараз загроза національній безпеці – міграція молоді, яка масово виїжджає з країни. Але, на жаль, від уряду ми жодного разу не почули, що вони пропонують, як бачать дотримання плану захисту молоді та створення нових робочих місць.

Четверте. Що можна сказати про тарифи і субсидії? Це ганьба. Людей позбавили права сплачувати за дах над своєю головою, позбавили права жити у своїх домівках, та ще й коаліція прийняла рішення про запровадження штрафів з 1 травня. Довели країну до боргової ями через тарифи на житлово-комунальні послуги.

П'яте – це реформи: охорони здоров'я, освіти, пенсійна. Та це ж був експеримент з подачі уряду, підтриманий коаліцією.

Тому найперше треба спільно відповідати, і ті, які захищають уряд, будь ласка, скажіть кожній людині, що ви підтримуєте все те зубожіння, те знуцання над людьми, яке ми бачили останні три роки.

Вперше в нашій країні уряд не виконував рішення Конституційного Суду України, коли ми виграли справу щодо захисту ветеранів Великої Вітчизняної війни, чорнобильців, пенсіонерів. Уряд це ігнорував. Це приклад злочинної бездіяльності разом зі злочинною...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Будь ласка, додайте 30 секунд.

КОРОЛЕВСЬКА Н.Ю. Ми вважаємо, що рішення може бути лише одне – відправити у відставку цей уряд.

Я також хотіла б почути в останні миті діяльності цього уряду, як ви ставитеся до заяви міністра соціальної політики, який дозволив собі в інтерв'ю телеканалу *BBC* на весь світ ображати людей, які сьогодні проживають на неконтрольованій території? Ви сором'язливо мовчите останній...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Від «Блоку Петра Порошенка» до слова запрошується голова фракції Артур Герасимов.

ГЕРАСИМОВ А.В. Шановний Андрію Володимировичу, шановні колеги, шановні українці! Сьогодні зранку на своєму засіданні фракція партії «Блок Петра Порошенка» ухвалила рішення не підтримувати відставки Прем'єр-міністра України Володимира Гройсмана.

Країна перебуває у турбулентному стані після проведення президентських виборів. На жаль, новообраний глава держави почав свою каденцію з антиконституційних рішень та вкрай сумнівних кадрових призначень. Такі дії вже позначаються на внутрішній стабільності фінансової і безпекової систем та на відносинах з ключовими союзниками.

Ухвалення рішення про відставку Прем'єра в нинішніх умовах несе шкоду та загрозу для воюючої країни і може призвести, давайте говорити відверто, до колапсу національної економіки. Необдумані заяви про дефолт уже призвели до загрозливих наслідків – інвестор іде з України. Залишити в такий час без очільника виконавчої влади вкрай безвідповідально по відношенню до держави і найперше до її громадян.

Хочу наголосити, хто не знає, після відставки Прем'єра юридично жоден виконуючий обов'язки не має права підписувати рішення уряду. Це означає паралізацію виконавчої гілки влади на невизначений термін, бо досі невідомо, коли нова парламентська коаліція зможе затвердити нового Прем'єра і Кабінет Міністрів. При цьому варто пам'ятати, що нинішній рік один з найвідповідальніших для співпраці з міжнародними фінансовими організаціями, бо Україна має сплатити значні відсотки за зовнішнім боргом, який набирає купу передників.

Дякую за увагу.

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
СИРОЇД О.І.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошую до слова від «Партії «Відродження» народного депутата Віталія Писаренка.

ПИСАРЕНКО В.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (одномандатний виборчий округ № 168, Харківська область, самовисуванець). Шановні колеги! Ми всі розуміємо, що за будь-якого розкладу голосування цей уряд залишиться працювати до того моменту, поки наступний парламент не створить коаліції і не подасть нових кандидатур на посаду Прем'єр-міністра, щоб у нас з'явився новий уряд. Тому певною мірою сьогодні

це буде голосування, яке знову продемонструє, чи готовий парламент вибачатися, показувати людям, що він готовий на якісь зміни.

Чи є сьогодні результати, якими можуть пишатися і урядовці, і більшість у парламенті? Я переконаний, що відповідь на це питання вже дали люди під час останніх виборів. До речі, і під час наступних виборів вони, думаю, закріплять цей результат голосуванням.

Звичайно, це логічна відповідь після підвищення тарифів, після медичної реформи, після багатьох розмов про реформи, які люди відчули лише зниженням їх можливостей, коли вони йдуть до магазину, до аптеки, коли збирають дитину до школи. Люди втомилися чекати, коли їх почують.

Сьогоднішнє голосування, дійсно, не змінить склад уряду до моменту, поки не сформується новий парламент. Лише з'явиться позначка – виконуючий обов'язки. Але ще не пізно і для уряду, і для парламенту змінити цінності, нагадати найперше собі, що Україна – це соціальна держава.

Поверніть пільги ветеранам, чорнобильцям, уже навіть є рішення Конституційного Суду, виведіть рівень зарплати і соціальних платежів хоча б на рівень декількох прожиткових мінімумів, щоб людина не думала, чи може вона вижити, сходити до аптеки, придбати собі їжу. Сьогодні це для багатьох розкіш.

Тому багатьом моїм колегам, які не голосуватимуть, розповідаючи, що вони за стабільність, хочу сказати, що, на жаль, це стабільність у поганих справах для країни і для людей. Голосуючи сьогодні, ви ще раз покажете вашим виборцям, чи готові ви щось змінювати.

Тому я особисто підтримуватиму відставку Кабінету Міністрів. Вважаю, що потрібно змінювати наше ставлення в країні до...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте 30 секунд.

ПИСАРЕНКО В.В. Вважаю, що потрібно змінювати ставлення до соціальних питань. На жаль, переграли сьогодні і парламентська більшість, і Кабінет Міністрів самі себе – отримали результат. А в результаті написано: вас обирали люди, і тільки для людей ви повинні працювати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошую від фракції «Батьківщина» народного депутата Сергія Соболева. Потім ще буде виступ від групи «Воля народу».

СОБОЛЄВ С.В., член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановні колеги, шановні телеглядачі! Наша фракція не голосувала за призначення цього уряду, і це природно, тому що ми в опозиції. Думаю, що треба, принаймні зараз, в останні два місяці роботи цього парламенту, провести чесну розмову, а чому, власне, уряд опинився в такій ситуації?

Володимире Борисовичу, вам треба було подавати у відставку не після президентських виборів, а відразу, як розпалася коаліція. І ви чудово розумієте, що не можна працювати Прем'єр-міністром, прикриваючи, як фіговий листок, всі ті оборудки, які творяться за вашою спиною і спинами окремих міністрів, бо я не хочу всіх чорнити, адже є чудові міністри в уряді. Тому через те, що твориться в країні під прикриттям, що це робить уряд, було б чесно заявити про свою відставку, як тільки стало зрозуміло, що коаліції немає. Це перший висновок, який повинен зробити цей парламент і наступний парламент, який буде сформований.

Друге. У нас, дійсно, парламентсько-президентська республіка. Уряд не може бути продовженням Адміністрації Президента. Ви не можете брати участі в жодних ситуативних кімнатах, з яких потім зникають якісь комп'ютери, сервери з якоюсь інформацією. Ви – голова уряду, і ваша позиція є позицією парламенту. Президент подає вашу кандидатуру виключно в тому разі, коли в парламенті є 226 голосів за ваше призначення. Ось якби ви тоді подали у відставку, це була б відставка.

Де Президент, який повинен бути присутній під час відставки уряду? Бо це не іграшки. Відставка уряду – що далі? Хто виконує обов'язки Прем'єр-міністра? Що далі відбувається з країною за ці два або три місяці?

Тому, забігаючи наперед, щоб ні в кого не було ілюзій. Я вже сказав, ми не голосували за цей уряд на відміну від вас, які тепер ховаються, розбігаються по різних фракціях, розказують, що це була

політика уряду, а не Президента. На який ефір сьогодні не підеш, виявляється, уряд в усьому винен, а не Президент.

Ми будемо голосувати за відставку цього уряду, але ключове не це. З якими висновками вийде країна після років існування уряду без коаліції? Невже не соромно було залучати Януковичів до голосувань щодо ключових питань? Невже...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте 30 секунд, будь ласка.

СОБОЛЄВ С.В. ...після Революції Гідності збирати голоси тих, які керують фракціями Януковича, а потім у нас з'явилися схеми «Роттердам+», «Дюссельдорф+», від яких страждають мільйони українців. Тому наше рішення виходить саме з цього, і це голосування повинно бути дзвінком будь-якому наступному уряду і Президенту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Запрошую до виступу від групи «Воля народу» народного депутата Рибчинського.

РИБЧИНСЬКИЙ Є.Ю. Мій виступ, шановні колеги, буде, мабуть, найкоротшим, думаю, триватиме менше хвилини, я абсолютно вкладаюся в регламент.

Єдине, що я можу сказати. Немає в нас парламентсько-президентської республіки, і всі це знають. У нас республіка де-факто президентсько-прем'єрська, бо одні керують через свої інструментарії – обласні адміністрації, інші – через бюджет, який мають, тощо.

Я хочу сказати, що група «Воля народу» не голосуватиме за таку відставку уряду Гройсмана. Що це за відставка, коли жоден з міністрів нам не звітував? Невже у вас немає запитань до міністрів цього Кабінету Міністрів? У мене, наприклад, дуже багато запитань до віце-прем'єра Кубіва. Чому реформа інтелектуальної власності пробуксувала? Ми один закон прийняли – і все. У мене до багатьох міністрів є запитання, а під час «години запитань до Уряду» їх чомусь задати неможливо, тому що «година запитань до Уряду» – це фактично день піару Кабінету Міністрів у Верховній Раді.

Тому ми не голосуватимемо, чекатимемо, коли цей уряд прозвітує і коли в нас буде достатньо часу для запитань і критики діяльності та бездіяльності уряду Гройсмана.

Дякую.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
ПАРУБІЙ А.В.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Зараз виступи народних депутатів, 9 хвилин. Прошу провести запис на виступи.

Осуховський Олег Іванович передає слово для виступу Головку Михайлу. Будь ласка.

ГОЛОВКО М.Й., член Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (одномандатний виборчий округ № 164, Тернопільська область, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Свобода»). Всеукраїнське об'єднання «Свобода», Тернопіль, виборчий округ № 164. Шановні депутати, шановні українці, шановні глядачі! Сьогодні ми заслуховуємо питання про відставку уряду Володимира Гройсмана. Хочу сказати таке.

Уряду під керівництвом Володимира Гройсмана вдалося побудувати дві України. Одна Україна – це країна дуже заможних, успішних, багатих олігархів і наближених до них осіб, які себе прекрасно почувають, отримують, як, наприклад, Косюк, державну дотацію більше 1,5 мільярда доларів за час вашого правління. Друга Україна – це країна злиднів і бідності, де селяни не мають можливості реалізувати свою продукцію, за копійки продають молоко, де ви скасували постанову про регулювання цін на продукти та товари першої необхідності, де люди не можуть платити за комунальні послуги, і на сьогодні борг зріс у шість разів, становить 80 мільярдів гривень.

Тобто у вас є інша країна, яку ви побудували, для дуже заможних мажорних керівників, таких як Коболев, Вітренко. Це знахабнілі чиновники, які умудряються під вашим прикриттям призначати собі космічні премії у 1,5 мільярда гривень, заробітну плату, на які вони не заслуговують, і не нести жодної відповідальності. Сьогодні така

структура, як Держаудитслужба, не може перевірити цю компанію, бо їх просто не допускають. А ви цього не помічаєте, просто не бачите.

Ви, дійсно, побудували дві країни. Одну країну – для олігархів, для вашого друга Ахметова, якому віддаєте за безцінь теплокомуненерго, обленерго, приватизовуєте інші стратегічні об'єкти. Натомість друга країна – для мільйонів українців, які не мають роботи, виїжджають на заробітки, для моїх родичів, близьких людей, які не можуть знайти можливості реалізувати себе в Українській державі. Ви сьогодні позбавляєте майбутнього їх і їхні сім'ї. Сьогодні вони є основним інвестором нашої держави. Понад 10 мільярдів доларів у рік заводять в Україну не ваші ефемерні інвестори. Де інвестиції? Немає іноземного інвестора! Українці – основний інвестор, а ви реєструєте проекти законів, за якими хочете оподатковувати наших заробітчани.

Натомість «Свобода» пропонує інше. Давайте підтримувати, вважати кошти заробітчани інвестиціями і не оподатковувати їх. Давайте поставимо на голосування антиолігархічний пакет законопроектів, як вимагає «Свобода». Давайте ліквідувати офшори, повернемо кошти в Україну.

На сьогодні провалені всі реформи: податкова, фінансова, митна. Скрізь лише корупція, і ніхто цього не помічає.

Тому, звісно, «Свобода» голосуватиме за відставку уряду Гройсмана, вважаючи його одним з найгірших урядів в історії України, хіба що Азаров ще вас переплюнув.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Єднак Остап Володимирович.

ЄДНАК О.В., секретар Комітету Верховної Ради України з питань екологічної політики, природокористування та ліквідації наслідків Чорнобильської катастрофи (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Політична партія «Сила людей». Шановні колеги! Я думаю, сьогодні, у переддень парламентських виборів, нам потрібно виявити найперше повагу до українського виборця. Так, звичайно, було б дуже добре з цієї трибуни покритикувати уряд за всі людські біди. Але думаю, це буде неповага до нашого виборця, якщо ми вдаримося в огульний

популізм і просто будемо брехати, що все погано, все не так, що в усьому винен уряд.

Давайте ми все-таки з повагою поставимося насамперед до виборців і скажемо, що за останні три роки проведено багато реформ. Парламент України прийняв багато законів щодо децентралізації, екологічної політики, медичної реформи, інфраструктури, євроінтеграції. Я хочу сказати, що саме за цими напрямками уряд Гройсмана і міністри добре відпрацювали, за деякими позиціями дуже добре. Ми реально проводимо реформу в екологічній політиці, в природо-заповідному фонді, впровадили процедуру оцінки впливу на довкілля, впроваджуємо стратегічну екологічну оцінку, будуємо дороги, і наш курс на євроінтеграцію триває.

Але є й проблеми в уряді Гройсмана. Це повний провал щодо Міністерства з питань тимчасово окупованих територій та внутрішньо переміщених осіб України: невикористання коштів міжнародної і донорської допомоги, бюрократичні перепони, незабезпечення житлом переселенців. Це двійка! Лісове господарство. Володимире Борисовичу, ви знаєте відповідь: двійка! Питання будівництва каскаду ГЕС на Дністрі. Скільки раз я ходив на засідання уряду? Не було належної реакції – двійка! І Слава Богу, що ще не побудували цих гідроелектростанцій.

Накопичувальна пенсійна система. Ми в парламенті проголосували за те, що це потрібно втілити. Не зроблено! Де механізм запровадження ринку землі? Не зроблено! Де законопроекти, план Маршалла для України? Скільки разів ми з моєю колегою Ганною Гопко, з литовськими партнерами об'їздили ключові столиці світу! Ми просили уряд: подайте конкретні інвестиційні проекти, проведіть належну роботу з міжнародними донорами. Процес засвоєння коштів міжнародної фінансової допомоги – ефективність близько 30 відсотків, мільярди доларів євро не потрапили, українська інфраструктура не була збудована. Це двійка! Тому моя оцінка уряду в середньому це три з плюсом.

Я не голосуватиму за відставку уряду Гройсмана, тому що це безвідповідально стосовно держави. Ми під час інавгурації чули тут з трибуни від новообраного Президента величезну купу загрозливого популізму. Я не беру участі в цій злочинній діяльності.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Юринець Оксана Василівна передає слово Бельковій. Будь ласка.

БЄЛЬКОВА О.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань паливно-енергетичного комплексу, ядерної політики та ядерної безпеки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Шановний пане Прем'єр-міністре, вітаємо вас на цьому засіданні! Хочу почати з того, що я надзвичайно пишаюся низкою реформ, які ми з вами виконали в цій каденції Ради, за вашого прем'єрства, особливо щодо енергетики. І скільки б вас не сварили, тим не менше сьогодні ринок газу працює, є певні конкурентні переваги в ньому, і я цим дуже пишаюся. Ми починаємо розбудовувати видобуток газу, і це велике надбання як уряду, так і парламенту.

Разом з тим я переконана, що ви вийдете з цього залу і підете далі працювати разом з урядом. Мені хотілося б, щоб першим питанням на засіданні уряду була підготовка до впровадження ринку електроенергії.

Шановний Володимире Борисовичу, за останні тижні ми провели низку консультацій з усіма учасниками ринку електроенергії і споживачами. Якщо не повірите мені, я прошу вас зібрати споживачів на рівні малого, середнього, великого підприємництва і переконатися, що на сьогодні вони в абсолютному хаосі, не розуміють, наскільки будуть у змозі купити дешевшу енергію, які ціни будуть на балансуєчому ринку, чи має право НКРЕКП встановлювати граничні межі, чи ні. Я не знаю, як вас інформують, і прошу вас окремо переконатися, що у моїх словах є правда.

Є багато надскладних реформ, але не завжди ми їх імплементуємо так, як було задумано в цілком правильному законі. Тому я наполягаю на тому, що нам треба об'єднати наші зусилля і провести критичний аналіз, як фактично дві компанії, що представляють собою 80 відсотків ринку, генерують енергію, продаватимуть електроенергію великим, малим споживачам, яким чином буде захищено населення. Ще ніхто не бачив постанов, які були прийняті на останньому засіданні уряду. Все це викликає величезну паніку.

Сьогодні учасники енергоринку публічно оголосили, що вони закривають всі свої угоди з 1 липня. Хто платитиме «зеленим»? Хто викупатиме всю генерацію, яка буде продукуватися в системі? Чи будуть блекауті?

Мені здається, що це одна з тих реформ, де ми маємо дуже серйозно підійти до кожного технічного і фінансового питання. Економіка не зможе витримати, якщо вся електроенергія буде продаватися на балансуєчому ринку. Там ціни зашкалюватимуть. Ми повинні зібратися, щоб встановити обмеження для цього, або відтермінувати запровадження ринку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Заключний виступ. Острікова, 1 хвилина. Далі переходимо до голосування.

ОСТРІКОВА Т.Г., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Шановні колеги! Ми сьогодні розглядаємо історію про безвідповідальність, тому що тільки-но Президент отримав символ влади – одразу вирішив відмежуватися, попросив, щоб Прем'єр-міністр написав заяву про відставку. Сьогодні Президент переклав відповідальність на Прем'єр-міністра, Прем'єр-міністр перекладає на парламент. А нам не потрібні емоційні заяви, нам потрібна стабільна робота, і найперше про роботу уряду Гройсмана нам розкажуть цифри.

Хочу сказати, що зростання ВВП за 2016-2018 роки було повільнішим від швидкості зростання світового ВВП, а отже, наше відставання від світу збільшилося. Зростання митних зборів завжди було повільнішим за зростання імпорту протягом 2016-2018 років. Зокрема зростання імпорту в 2018 році було 15,2 відсотка, а зростання митних платежів у доларовому еквіваленті – 9 відсотків. Що це означає? Що навіть не весь легальний імпорт оподатковувався. Це означає, що всі заяви про боротьбу із схемами на митниці, про боротьбу із контрабандою, про 100 мільярдів гривень, які мали надійти до бюджету до кінця 2018 року, виявилися лише гучними гаслами.

Я справді вдячна Володимирі Гройсману...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Додайте 30 секунд.

ОСТРІКОВА Т.Г. Я справді вдячна Володимирі Гройсману за те, що він почав розподіл ДФС і створення Державної митної служби. Я допускаю, що вам могли заважати силовики в цих ваших намірах, але чому ви не вийшли сюди на трибуну і не сказали, що вам щодо митниці заважають люди з Генеральної прокуратури чи з СБУ? Це означає, що ви були з ними заодно, якщо не знайшли в собі волі і не стали відповідальним лідером, не розкрили всі ті схеми, про які вам було відомо. Тому, будь ласка, прозвітуйте за ці три роки.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ми завершили обговорення.

Колеги, я прошу підготуватися до голосування і запросити депутатів до залу.

Перед голосуванням я хочу висловити свою позицію і сказати, що я поважаю рішення Прем'єр-міністра України про відставку. Разом з тим я глибоко переконаний, що в ці важкі для країни часи нам вкрай необхідно зберігати стабільність і у Верховній Раді України, і в уряді, поки хтось зробить експерименти над країною. Вважаю, у цей період великих економічних викликів уряд має працювати, і Прем'єр-міністр України Володимир Борисович Гройсман має працювати для того, щоб не допустити економічного колапсу, щоб був стабільний розвиток Української держави, української економіки, щоб усі люди у своїх домівках твердо знали, що країна стабільна, що економіка працює. Я впевнений, для цього необхідно, щоб уряд і Прем'єр-міністр продовжили свою роботу. Тому я голосуватиму «проти» і закликаю до цього всіх народних депутатів.

Відповідно до статей 85, 115 Конституції України, статті 15 Закону «Про Кабінет Міністрів України» ставлю на голосування для прийняття в цілому проект Постанови «Про відставку Прем'єр-міністра України Гройсмана Володимира Борисовича» ([№ 10341](#)). Прошу голосувати.

«За» – 97.

Рішення не прийнято.

Прошу показати по фракціях і групах.

«Блок Петра Порошенка» – 7, «Народний фронт» – 2, «Опозиційний блок» – 19, «Самопоміч» – 12, Радикальної партії Олега

Ляшка – 14, «Батьківщина» – 9, «Воля народу» – 0, «Партія «Відродження» – 3, позафракційні – 31.

Таким чином, Володимире Борисовичу, члени Кабінету Міністрів, закликаю вас і надалі системно працювати для розвитку України.

Надаю ще 3 хвилини для виступу Володимиру Борисовичу Гройсману. Будь ласка.

ГРОЙСМАН В.Б. Шановні колеги народні депутати, насамперед дякую за ваше рішення. Я сказав, що до будь-якого рішення поставлюся з повагою. Більше того, моє рішення було не емоцією, а позицією.

Ще одна дуже важлива теза. Я ніколи у своєму житті ні на кого не перекладав відповідальність. З раннього віку моя відповідальність була переді мною і я її відчуваю.

Я чую багато критики на нашу адресу. Деколи вона справедлива. Чи ви думаєте, що я не розумію, наскільки складні питання сьогодні стоять перед нашою країною, наскільки людям нелегко? Чи ви думаєте, просто бути Прем'єр-міністром коаліційного уряду, якому потрібно знаходити консенсусні рішення, що забезпечують стабільність? Чи легко обслуговувати державний борг, за яким лише в цьому році ми маємо повернути 417 мільярдів гривень – це третина державного бюджету?

Але разом з тим я абсолютний реаліст і знаю, що ті кроки, які ми робили, розпочинають зміни, і ці зміни можуть бути швидшими, якщо парламентські фракції, незалежно від політичної приналежності, будуть об'єднуватися і голосувати. Це, я вважаю, найголовніше завдання.

Наступне. Послухайте, скільки можна плодити ненависть? Деякі виступи абсолютно штучні. Ми ж з вами знаємо один одного, що дехто позує перед телекамерами і хоче виглядати краще, ніж є насправді (*Оплески*). Ви сьогодні критикуєте, а самі зовсім по-іншому діяли. Більше того, представники влади минулого, я тільки три роки працюю Прем'єр-міністром країни, а дехто десятками років при владі, і зараз я борюся з тим, що саме ви створили: і конфлікт на Донбасі, і підірвали економіку, і знищили соціальну політику держави. Сьогодні ми маємо це все вигрібати після вас!

Я ще раз хотів би наголосити: для мене Україна – не просто місце на карті, це велика європейська, 45-мільйонна країна, в якій є 45 мільйонів живих сердець, які хочуть жити краще, по-людськи. Від вас це теж залежить. Я розумію, що ви сьогодні розвиваєте свої легені, штовхаючи повітря в інформаційний простір. Займіться тим, щоб голосувати своїм серцем, щоб кожен відчув свою відповідальність перед країною. Я таку відповідальність відчуваю.

Ще одна річ. Люди критикують парламент, і сьогодні я зрозумів чому, і чому іноді люди говорять, що не поважають парламент. Тому що дехто не поважає сам себе. Ви сьогодні говорили не про Україну, а про себе. Для деяких з вас найважливіші ваш мандат, ваш рейтинг, ваш значок, ваша недоторканність і багато іншого. А для мене важлива Україна, українці, бо я хочу тут жити, я хочу тут працювати і хочу, щоб люди, яких я зустрічаю на вулицях, посміхалися, а не плакали. А якщо і будуть плакати, щоб це були сльози радості.

Слава Україні!

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. Героям слава!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Колеги, увага! Дякую уряду і хочу... (*Шум у залі*).

Зараз за порядком денним ми мали би перейти до аграрного блоку, у якому першим стоїть проект постанови № 6236-П, якій ми внесли. Але в мене одне прохання, якщо буде воля залу, щоб ми протягом 2 хвилин швидко, без обговорення проголосували за два проекти щодо ратифікації.

Хочу повідомити, що в парламенті присутні члени Конгресу і Сенату Сполучених Штатів Америки, які приїхали в Україну для Молитовного сніданку. Я прошу привітати гостей, наших друзів і соратників. Вітаємо! (*Оплески*).

Колеги, я прошу всіх залишатися на місцях. Зараз я поставлю на голосування пропозицію про те, щоб перенести розгляд двох законопроектів щодо ратифікації. Один з них – проект Закону «Про Рішення Ради асоціації між Україною та ЄС про внесення змін і доповнень до Додатка XXVII до Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством

з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони» ([№ 0227](#)).

Хто за те, щоб перенести розгляд законопроекту № 0227, прошу проголосувати і підтримати.

«За» – 186.

Немає голосів для перенесення. Тому розпочинаємо розгляд законопроектів з блоку питань щодо аграрної політики.

Перше питання, яке ми включили до порядку денного, – проект Постанови «Про подальшу роботу над законопроектом про внесення змін до статті 41 Конституції України щодо реалізації прав українських громадян на землю, збереження власності на сільськогосподарські землі в руках громадян України та сталого розвитку села на основі фермерських господарств» ([№ 6236-П](#)).

Прошу підтримати розгляд за скороченою процедурою. Голосуємо.

«За» – 131.

Колеги, якщо ми не проголосуємо за скорочену процедуру, то не зможемо до обіду розглянути, у нас не буде шансів прийняти проект.

Я ще раз ставлю на голосування пропозицію розглянути проект постанови № 6236-П за скороченою процедурою. Прошу проголосувати і підтримати.

«За» – 120.

Колеги, у нас є велика кількість законопроектів, які ми маємо прийняти. Ми можемо за 10-15 хвилин прийняти один законопроект. Для цього необхідно проголосувати за скорочену процедуру.

Я ставлю останній раз на голосування пропозицію розглянути законопроект за скороченою процедурою. Якщо не буде голосів, будемо розглядати за повною процедурою. Прошу проголосувати і підтримати.

«За» – 129.

Покажіть по фракціях і групах, будь ласка.

Колеги, ми більше нічого не встигнемо розглянути до обіду. Будемо розглядати за повною процедурою, так?

Добре. Я ще раз поставлю на голосування пропозицію розглянути проект за скороченою процедурою і прошу всіх мене підтримати. Прошу проголосувати і підтримати.

«За» – 121.

Отже, розглядаємо за повною процедурою.

Запрошую до доповіді голову Комітету з питань правової політики та правосуддя Князевича Руслана Петровича. Будь ласка.

КНЯЗЕВИЧ Р.П., голова Комітету Верховної Ради України з питань правової політики та правосуддя (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»). Добрий день, шановні колеги, шановний пане Голово, шановні народні депутати, шановні виборці! Комітет з питань правової політики та правосуддя вчора на своєму засіданні ще раз підтвердив позицію щодо законопроекту [№ 6236](#) від 24 березня 2017 року.

Я коротко нагадаю, що 20 вересня 2018 року парламент підтримав пропозицію, внесену нашим комітетом, щодо включення цього законопроекту до порядку денного дев'ятої сесії Верховної Ради восьмого скликання і направлення його до Конституційного Суду для отримання відповідного висновку.

Разом з тим, дослідивши законопроект, Конституційний Суд дійшов висновку про те, що законопроект відповідає більшою мірою статтям 157 і 158 Конституції, проте у підпункті 3.1 пункту 3 мотивувальної частини висновку Конституційний Суд України висловив застереження, звернувши увагу на те, що зміни до Конституції України мають вноситися з урахуванням структури Конституції України та змісту запропонованих змін. Розділ II Конституції України визначає права, свободи та обов'язки людини і громадянина. У цьому розділі містяться норми, що закріплюють основні особисті політичні, економічні, соціальні, культурні права і свободи громадян, становлять гарантії їх здійснення.

Запропоновані зміни до Конституції, а саме статтю 41 Конституції України доповнити новою частиною такого змісту: «Основою аграрного устрою України є фермерське господарство», не стосуються конкретного права людини, у зв'язку з чим Конституційний Суд України висловлює застереження щодо можливості їх внесення до розділу II Конституції України.

Згідно з частиною п'ятою статті 149 Регламенту Верховної Ради України (нагадаю, що відповідно до рішення Конституційного Суду цей розділ і ця частина Регламенту є частиною конституційної процедури внесення змін до Конституції) у разі, якщо Конституційний Суд висловив застереження, то сесійний зал не може по суті розглядати законопроект під час процедури попереднього схвалення,

а комітет, до предмета відання якого належить питання конституційної процедури, зобов'язаний підготувати проект постанови щодо подальшої роботи над цим законопроектом.

У цьому проекті постанови має бути встановлений місячний строк, точніше 30-денний, для того, щоб суб'єкти, передбачені статтею 142 Регламенту, могли внести свої пропозиції до даного законопроекту. П'ятнадцять днів дається комітетам, які не є профільними, для того, щоб вони внесли свої пропозиції на основі тих пропозицій, які будуть внесені суб'єктами, і п'ятнадцять днів для профільного комітету, щоб він міг опрацювати зазначені пропозиції і надіслати на розгляд сесійного залу. Розгляд законопроекту має бути проведений не раніше, ніж через сім днів після надання народним депутатам відповідних висновків комітетів Верховної Ради України.

Саме такий проект постанови відповідно до закону і Конституції підготовлено нашим комітетом на ваш розгляд. Просимо його розглянути і підтримати.

Я завершив доповідь.

Дякую.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **ГЕРАЩЕНКО І.В.**

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Прошу записатися на запитання до пана Князевича.

Іван Спориш. Будь ласка.

СПОРИШ І.Д., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань сім'ї, молодіжної політики, спорту та туризму (одномандатний виборчий округ № 15, Вінницька область, партія «Блок Петра Порошенка»). Вінниччина, виборчий округ № 15. Звичайно, було б дуже справедливо, щоб даний проект постанови про роботу над законопроектом щодо реалізації права українського громадянина на землю було прийнято. Адже, дійсно, як уже не раз було сказано, фермерські господарства повинні бути ключовими в усьому. Дійсно, там, де є фермерські господарства, є і дороги, і працює соціальна сфера, і все інше. А там, де великі холдинги, на жаль, цього немає, і дуже рідко люди це відчують.

То як ви вважаєте, чи буде підтримка? Бо хотілося б, щоб народні депутати стовідсотково прийшли і проголосували, адже це дуже важливо для села і для фермерських господарств.

Дякую.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Я хочу ще раз пояснити позицію Конституційного Суду. Конституційний Суд не заперечує проти того, щоб такі зміни були внесені до Конституції. Він висловив застереження щодо того, куди вони мають бути внесені. Він вважає, що до розділу II, до якого пропонується внести ці зміни, вони не мають вноситися. Вони мають вноситися до іншого розділу. Я не буду зараз, так би мовити, підказувати, як воно має бути оформлено, але вважаю, що народні депутати, у тому числі ініціатори, достатньо кваліфіковані, грамотні люди, щоб правильно виписати цю процедуру. Думаю, що як тільки будуть запропоновані певні зміни і належним чином будуть внесені пропозиції, сесійний зал готовий буде їх підтримати, і далі в Конституційного Суду не буде підстав висловлювати застереження, бо по суті в нього немає застережень, а є застереження щодо того, в який спосіб вносяться ці зміни.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Будь ласка, 2 хвилини відводиться на запитання Олегу Ляшку.

ЛЯШКО О.В. Пане Руслане Князевич, я не згоден з вашою позицією. Ось у мене висновок Конституційного Суду на запропоновані нами і 195 народними депутатами зміни до Конституції, щоб визнати основою аграрного устрою України фермерські господарства.

Відповідно до Регламенту і до Конституції Конституційний Суд надав висновок на зміни до Конституції. У ньому написано: Конституційний Суд визнав таким, що відповідає вимогам статті 157 і 158 Конституції України, законопроект про внесення змін до статті 41 Конституції України щодо фермерського господарства. Все. І цей висновок є обов'язковим, остаточним і оскарженню не підлягає. У висновку Конституційного Суду немає жодних заперечень щодо неконституційності запропонованих нами змін до Конституції, щоб визнати фермерів основою аграрного устрою країни.

Крім того, хочу процитувати вам окрему думку судді Конституційного Суду України Сергія Саса, де він зазначив, що застереження, про яке ви говорите, не має жодних правових наслідків для Верховної Ради і не є перешкодою для прийняття рішення про попереднє схвалення законопроекту. Аналогічного висновку дійшов в окремій думці суддя Конституційного Суду Микола Мельник.

Я вважаю, що ваша позиція спрямована на одне – на затягування внесення змін до Конституції про те, щоб земля належала фермерам. Більше того, за моєю інформацією, частина фракції, яку ви представляєте, не збирається за це голосувати, бо відстоює інтереси латифундистів. Ви хочете просто роздерибанити землю, замість того щоб віддати її українським селянам.

Тому я звертаюся до українського парламенту. Давайте прийmemo в першому читанні ці зміни до Конституції, ніщо нам не...

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, ваша відповідь.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Пане Олегу, я з повагою ставлюся до вас і ніколи не дозволяв собі персональні образи, але така справа, політика є політика.

Тепер з вашого дозволу дозвольте мені відповісти, якщо не заперечуєте, і процитувати норму частини п'ятої статті 149 Регламенту Верховної Ради України: «Верховна Рада може розглянути питання і прийняти рішення про попереднє схвалення законопроекту відповідно до статті 155 Конституції України чи прийняття законопроекту відповідно до частини першої статті 156 Конституції за умови, що такий законопроект за висновком Конституційного Суду України відповідає вимогам статей 157, 158 Конституції України і щодо його положень Конституційний Суд України не висловив застережень».

Відкриваємо висновок Конституційного Суду. Я не буду зачитувати весь текст, лише частину: «Запропоновані розділом I Законопроекту зміни до Конституції України не стосуються конкретного права людини, у зв'язку з чим Конституційний Суд України висловлює застереження щодо можливості їх внесення до розділу II Конституції України».

Таким чином, за всієї поваги до суддів Мельника і Саса, рішення Конституційного Суду набуло законної сили без їхніх голосів. Хоча я...

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка, 30 секунд.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. ...що вони проголосували «за», а потім ще й написали окрему думку. Але це їхнє право, і я не критикуватиму їхню позицію.

Таким чином, шановний Олегу Валерійовичу, ми просто обмежені у маневрі, бо відповідно до частини першої статті 150 Регламенту Голова Верховної Ради надсилає до Апарату Верховної Ради законопроект, Апарат висловлює свою позицію, направляє нам, і ми не можемо запропонувати парламенту інших варіантів, ніж внести відповідний проект постанови. Але це справа парламенту, як на це реагувати. Я просто...

ГОЛОВУЮЧА. Останнє запитання. Олексій Мушак. Будь ласка.

МУШАК О.П., *член Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, партія «Блок Петра Порошенка»).* Шановна пані головуюча, шановний Руслане Петровичу! Подивіться, яка ситуація. Рік тому Європейський Суд з прав людини визнав, що мораторій – це порушення прав та свобод громадян України. Уже 18 років Верховна Рада не може прийняти закону про обіг земель, у якому було б визначено, що українець має право розпоряджатися своєю землею.

Замість того, щоб прийняти такий закон, хтось починає довгу епопею про зміни до Конституції. Навіщо це робити? Насправді це лише затягування часу. Якщо ви хочете захистити фермерів, невеликих виробників, то які проблеми? Приймаємо відповідний закон, далі вносимо зміни до Бюджетного кодексу щодо їх підтримки – і вперед! А довгу дискусію з приводу того, який аграрний устрій повинен бути, тим паче коли ви вносите зміни не до того розділу Конституції, не треба проводити.

Прошу вас прокоментувати, Руслане Петровичу.

Дякую. Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧА. Будь ласка.

КНЯЗЕВИЧ Р.П. Дякую. Героям Слава!

Я не хочу коментувати по суті питання, оскільки до предмета відання комітету не належить розгляд питання по суті. Рішення про розгляд питання по суті мав ухвалити Комітет з питань аграрної політики і надати висновок нашому комітету. Сподіваюся, що він надасть нам висновок щодо розгляду такого питання, і ми далі вже будемо враховувати його під час попереднього схвалення і прийняття законопроекту в цілому.

Інша справа, що відповідно до наших повноважень ми маємо чітко відслідковувати норми Конституції і Регламенту щодо конституційної процедури. У цьому випадку комітет не може прийняти іншого рішення. Відповідно до Регламенту ми не маємо інших альтернатив. Там чітко визначено, що ми зобов'язані надати проект постанови, що ми й зробили.

Тому я не бачу, що комітет у якийсь спосіб намагається затягувати цей процес. Комітет просто належним чином виконує свої повноваження.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую. Повертайтеся, будь ласка, на ваше робоче місце.

Друзі, я прошу записатися на обговорення від фракцій і груп.

Юрій Одарченко представить позицію фракції «Батьківщина». Будь ласка, пане Юрію.

ОДАРЧЕНКО Ю.В., член Комітету Верховної Ради України з питань будівництва, містобудування і житлово-комунального господарства (одномандатний виборчий округ № 183, Херсонська область, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Шановні колеги і шановні українці! Внесення запропонованих змін до Конституції абсолютно на часі. Ми всі чули виступи у Верховній Раді, коли більшість неодноразово пропонувала запровадити ринок продажу земель сільгосппризначення. Тобто та більшість, яка існує сьогодні, жорстко виступає за продаж земель сільгосппризначення.

Фракція «Батьківщина» ніколи не підтримувала цієї ідеї, і ми переконані в тому, що запропоновані зміни до Конституції заблокують ці наміри продавати українську землю.

Крім того, зараз дуже багато розповідають про те, що процеси децентралізації принесли всім у селах щастя. На жаль, ніхто не досліджує цього факту. Якщо подивитися, що таке децентралізація, то вона просто звелася до укрупнення сільських рад, і зараз ті села, які втратили статус сільської ради, дуже серйозно потерпають, тому що в них зникають заклади охорони здоров'я, культури, власне, зникає сама сільська рада. Немає ніякої основи для точок зростання, які виникали б у цих селах, де немає органу влади. Коли немає школи, коли немає органу влади, коли немає ніякого виробництва – ніякого підприємництва, ніякого зростання української економіки в цьому середовищі не може бути. Бо в селі, де немає школи, де немає органу влади, може вирости лише якийсь скотар чи пастух.

Запропоновані зміни до Конституції, на наше переконання, дадуть глибинний поштовх для розвитку української економіки, для розвитку сільського господарства, коли в основу розвитку села буде покладено ресурси, якими фермери розвивають сільське господарство.

Тому що якщо дослідити, що відбувається в українському селі, незважаючи на палкі промови Гройсмана, якого щойно Верховна Рада намагалася відправити у відставку, ми побачимо, що село потерпає, що ніякого реального збільшення надходжень до бюджету не існує і нічого не відбувається. Тільки ті, які встигли швидко об'єднатися, отримали подачку за рахунок бюджету розвитку. Всі інші села, які втратили статус сільської ради, потерпають.

Фракція «Батьківщина» наполягає на тому, що кожна сільська рада повинна мати можливість отримувати рівноправні джерела для фінансування на рівні з об'єднаними громадами. Тому позиція Тимошенко Юлії Володимирівни і фракції «Батьківщина» така: вирівняти в можливості отримання бюджету всі сільські ради, об'єднані і не-об'єднані, а запропоновані зміни до Конституції...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте 30 секунд.

ОДАРЧЕНКО Ю.В. ...на часі, і ми будемо їх підтримувати.
Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Від «Блоку Петра Порошенка» виступатиме Мушак. Будь ласка, пане Олексію.

МУШАК О.П. Шановні колеги, шановна українська громадо, мої вітання! Ми зараз обговорюємо зміни до Конституції щодо земельного питання, але ж історія цього питання проста. Послухайте, люди зараз позбавлені права вільно розпоряджатися землею, а ми кажемо про те, який повинен бути аграрний устрій, і розвиваємо з цього приводу великі дискусії.

Якщо ви хочете запитати в людей, що вони, дійсно, хочуть: чи мораторій, чи навпаки, продаж землі, то минулі президентські вибори чітко показали, що ті кандидати на пост Президента, які підтримували ринок землі, вийшли в другий тур (відповідно Порошенко і Зеленський), а ті кандидати, які не підтримували ринку землі, у другий тур не вийшли. Тобто українець чітко висловив свою точку зору і вказав нам напрям, що ми повинні робити.

Тепер з приводу аграрного устрою: чи повинні бути фермери? Насправді повинні бути всі, бо Україна надзвичайно велика аграрна держава, і фермери не зможуть обробляти велику кількість землі. Це зараз, умовно кажучи, фермер – той, хто обробляє землю сам або разом із сім'єю. А що робити тому, у кого 1 тисяча, 2 тисячі, 3 тисячі гектарів? Оце, насправді основа, тому що, якщо ми кажемо про вирощування технічних культур, про сівозміну та інші речі, то в Україні буде прибутковим підприємство десь на 1 тисячу – 3 тисячі гектарів.

Тому, шановні колеги, якщо ми хочемо займатися розвитком України, то треба створювати умови для всіх. Це перше.

Друге. Якщо ми хочемо продовжити дискусію, що українець 18 років позбавлений права вільно розпоряджатися землею, то давайте обговоримо, як ми будемо вносити зміни до Конституції. Шановні колеги, не потрібно вносити змін до Конституції, треба голосувати за відповідні закони. Нічого там складного немає. Проектів про обіг земель велика кількість – підтримуйте. Хочеться, щоб лише українці купували землю? Питань немає. Хочеться, щоб і українські громадяни, і українські юридичні особи купували землю? Проблем також немає. Боїтеся, що іноземець купить землю? Тоді ви не того боїтеся, бо через мораторій, через довгострокову оренду землі іноземці вже насправді велику кількість землі скупили в той чи інший спосіб. Це також треба розуміти.

Тому якщо проводити фахову дискусію, то не треба вносити змін до Конституції, а потрібно прийняти відповідні закони. Чим швидше ми їх приймемо, тим краще буде для держави, бо це не лише гроші, грошей буде багато, а й додаткові податкові надходження, інвестиції. Це також про гідність і честь людей. Бо не може бути так, що українець за кордоном може купити землю, а у своїй Батьківщині, за яку багато людей борються, він позбавлений такого права. Це нонсенс. Ми свого громадянина, який нас обрав, насправді позбавляємо базових прав – майнових прав.

Дякую. Слава Україні! Смерть земельному мораторію!

ГОЛОВУЮЧА. Дякую, пане Олексію.

До слова запрошується Олег Ляшко. Він представить позицію своєї фракції Радикальної партії. Будь ласка.

ЛЯШКО О.В. Я радив би колезі, який щойно виступав і агітував за те, щоб продавати землю, по-перше, представитися, від якої він фракції – БПП, а по-друге, сказати українцям, що ви родич одного із земельних олігархів, який орендує сотні тисяч гектарів української землі за копійчану плату на паї і обдирає людей, виснажуючи екологію, розбиваючи землі і не створюючи жодної соціальної сфери.

Натомість ми пропонуємо іншу політику. У статті 13 Конституції України визначено, що земля є власністю українського народу. Нинішня влада Президента Порошенка і новообраний Президент Зеленський намагаються протягнути закон про ринок земель. Тому що їм не треба розвиток села, їм не треба, щоб у селі були люди, їм не треба, щоб у селі була корова, робота і все інше. Їм треба одне – кредити Міжнародного валютного фонду, які вони розкрадуть, виведуть у свої офшори, адже вони є власниками цих компаній, і доведуть країну до дефолту. Тільки земля уже не буде належати українцям.

Я не дам вам продати землю! Ані в цьому парламенті, ані в наступному наша команда не дасть протягнути грабіж українських селян і продаж землі! Те, що планував Порошенко, ми не дали йому зробити в цьому парламенті. Ми так само не дамо реалізувати плани щодо продажу землі Зеленському, що він хоче зробити в новому парламенті.

Саме тому ми пропонуємо внести зміни до Конституції України, щоб визначити, що основою аграрного устрою України повинні бути фермери – не латифундії, не глитаї, не ті, які набивають власні кишені і через одеські, маріупольські порти вивозять зерно за кордон замість того, щоб встановити в селі агропереробку, на гектар орендованої землі дати корову, дати робочі місця, дати доїльні апарати і звільнити від податків малі сімейні ферми.

Натомість все зачищають, і живих фермерів, яких, справді, в Україні, на жаль, не так багато порівняно з Польщею, ви агітуєте за продаж земель. У Польщі майже мільйон фермерських господарств, які годують усю країну, а в нас фермер не може навіть пожиттєво успадкувати землю, яку він отримав, тому що збирають величезні банки землі Порошенки та всі інші земельні олігархи для того, щоб за копійки забрати землю в селян, перепродати і мільярди покласти собі до кишень.

Для українського села, для розвитку України потрібен інший шлях. Земля, як і передбачено Конституцією, належить українському народу. Обробляє цю землю, основою господарства є фермер – та людина, яка дасть роботу, поверне людей, поверне живність, поверне життя в село і дасть можливість...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте 30 секунд, щоб завершити.

ЛЯШКО О.В. ...дасть можливість розвиватися селу, а не добивати, як ви це робите сьогодні.

Останнє, що хотів сказати. Розглядається ключове питання для майбутнього країни – кому належатиме земля. Я попросив Прем'єра Гройсмана залишитися і висловити свою позицію. Він пішов, не знайшов часу сказати, що підтримує фермерів і земля повинна належати українцям, а не іноземцям.

Ми це зробимо за владу. Ми не дамо роздерибанити землю...

ГОЛОВУЮЧА. Шановні колеги, у негативному контексті згадувалася фракція БПП. Представнику БПП надається 1 хвилина для репліки. Будь ласка.

І не згадуйте родинні зв'язки і фракції в негативному контексті.

МУШАК О.П. Шановний колего, слухайте пані головуючу, вона насправді мене представила, коли я виступав, але для вас ще раз повторю: Олексій Мушак, «Блок Петра Порошенка».

ЛЯШКО О.В. *(Не чути).*

МУШАК О.П. Мій двоюрідний брат – пан Андрій Веревський. Я цього не боюся і це визнаю.

Тепер хочу сказати про те, що під час дискусії, коли немає по суті що заперечити, переходять на особистості. Я вам відповім дуже просто: в Україні діє мораторій і є великі агрохолдинги, у Росії немає мораторію, є ринок землі, немає агрохолдингів, у Польщі є ринок землі, немає агрохолдингів, у Молдові є ринок землі, немає агрохолдингів. Тому питання, чиї інтереси ви відстоюєте? Це перше.

Друге. Коли ви порівнюєте Україну, наприклад, з Польщею, то там є ринок землі, і тому фермер вирощує не технічні культури, не в коротку грає, а він грає в довгу: вирощує сад, займається ягідництвом, органікою тощо. Бо для цього потрібне довготривале право власності, не оренда. Розберіться в суті, а далі виходьте на цю велику трибуну і розказуйте такі речі.

Ще раз: смерть земельному мораторію!

Велике спасибі *(Шум у залі).*

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Шановний пане, репліки на репліки Регламентом не передбачено.

Я прошу народних депутатів України записатися на обговорення *(Шум у залі)*. Не примушуйте мене порушувати Регламент. Я не зловживаю, а навпаки, стою на сторожі нашого Регламенту.

Будь ласка, запишіться і говоріть що завгодно у ваших виступах за темою обговорюваного проекту постанови. Я вас дуже прошу, не згадуючи родичів.

На виступи відводиться 6 хвилин. Я продовжую засідання Верховної Ради України на 10 хвилин.

Слово надається пану Івченку. Будь ласка.

ІВЧЕНКО В.Є., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань аграрної політики та земельних відносин *(загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»)*. Фракція «Батьківщина».

Шановні колеги! Я хотів би звернути вашу увагу на те, в якому стані сьогодні аграрна галузь. Сімдесят відсотків експорту аграрної продукції – це експорт сировини. Люди покидають село. Кожного року зменшується кількість тих, які обробляють і навіть хочуть обробляти земельні ділянки. Талановиті громадяни не знаходять себе в Україні. Ми займаємо 127 місце щодо відтоку таких людей.

У залі присутня виконуюча обов'язки міністра. Кому віддають державну підтримку? Двом великим агрокомпаніям. Монополія у виробництві мінеральних добрив і ціни, вищі, ніж в інших країнах! Який тут може бути конкурентоспроможний український сільгосптоваровиробник?

Що ми маємо в підсумку? Псевдоправову державу і псевдоринкову економіку. У цьому симбіозі нарощується тотальна корупція чиновників Держгеокадастру, які знають, де і як зробити все для того, щоб наповнити кишені псевдофермерам. Створюються псевдоаграрні компанії, псевдофермери, які не знають, як займатися аграрним виробництвом.

Що ми пропонуємо?

Перше. Підтримати зміни до Конституції. Ми повинні чітко сказати, який аграрний устрій має бути в Україні, яка має бути основа, у тому числі й для розвитку сільських територій.

Друге. Я погоджуюся з тим твердженням, що в Україні мають існувати всі форми господарювання, але проти того, щоб підтримку держави віддавали тим, які беруть дешеві кредити. Я за те, щоб підтримку віддавали саме тим, які реально її потребують, і без застави.

Третє. Я звертаюся до колег. Скажіть, будь ласка, коли в цьому парламенті розглядалися законопроекти, які, дійсно, потрібні українському фермеру? За ініціативою «Батьківщини» ми прийняли лише закони про сімейне фермерство і внесли зміни до Податкового кодексу, за якими дали їм можливість працювати в податковому полі. Більше нічого для фермерів ми не зробили.

Але сьогодні фермери просять прийняти закон про землі постійного користування. Невже за п'ять років ми не можемо для них це зробити?

«Батьківщина» закликає підтримати даний...

ГОЛОВУЮЧА. Додайте 30 секунд, щоб завершити.

ІВЧЕНКО В.Є. «Батьківщина» закликає підтримати даний законопроект і просить депутатів з аграрного комітету та аграріїв зібратися, щоб раз і назавжди допомогти фермерам та агрокомпаніям у боротьбі з рейдерством, у боротьбі з таким монстром, як Держгеокадастр.

До речі, я звертаюся до виконуючого обов'язки міністра. Допоможіть працювати нашим аграріям і підприємствам...

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Шановні колеги, до президії в емоційній формі звернулися народні депутати України, а президія буде говорити максимально спокійно і коректно, з тим, що ми обговорюємо цей проект постанови за повною процедурою, і депутати просять, щоб ми виділили 15 хвилин на виступи народних депутатів України для того, щоб усі бажаючі змогли висловитися. Вони також звернули увагу на те, що не всі фракції долучилися до обговорення, і пропонують заощаджений час виділити на дискусію народних депутатів України.

Тому президія приймає таке рішення. Ми закриваємо зараз ранкове засідання Верховної Ради України, а о 16 годині продовжимо розгляд цього проекту постанови. У нас є список тих, які записалися на дискусію. Починається цей список з Вовка, який передає слово Ляшку.

Отже, ранкове засідання Верховної Ради України я оголошую закритим. О 16 годині продовжимо обговорення цього проекту постанови.

Дякую.